

Une nouvelle récénsion de la vie d'Abercius

Publié par

l'Abbé Élie Batareikh

Secrétaire de S. B. le Patriarche grec-catholique.

La vie légendaire d'Abercius, évêque d'Hiérapolis en Phrygie, dont les pages suivantes feront connaître une nouvelle forme, a gagné pour l'archéologie chrétienne une importance bien considérable depuis la découverte arrivée en 1882 et 1883 de fragments originaux de la curieuse épitaphe dont elle nous a conservé le texte entier.

Jusqu'ici de ce document hagiographique deux récénsions différentes avaient été imprimées, l'une dans les *Anecdota Graeca* de Boissonade ¹, l'autre dans les *Acta Sanctorum* ² des Bollandistes et d'après cette première édition, œuvre du P. Bossue S. J., dans la *Patrologie Grecque* de Migne ³. Des nombreux manuscrits qui en contiennent un texte le P. Dom H. Leclercq O. S. B. a dressé dans un article du *Dictionnaire d'archéologie chrétienne et de liturgie* publié par le P. Dom F. Cabrol O. S. B. ⁴ une liste malheureusement assez incomplète et qui ne distingue point entre les témoins des différentes rédactions. Cependant en jetant les yeux sur les catalogues des manuscrits hagiographiques de la bibliothèque Nationale à Paris et de la Vaticaine compilés par les PP. Bollandistes avec le concours des MM. O mont et Franchi de' Cavalieri, on se convaincra aussitôt de l'état réel des choses.

C'est le texte tiré par le P. Bossue du manuscrit *Paris Gr. 1814* (*saec. XII*) que présente le gros des autres manuscrits. Il se retrouve dans les *codices Paris. Gr. 1480. 1495. 1501. 1503* (*saec. XI*), *1494. 1512. 1524. 1543. 1546* (*saec. XII*), *1555* (*saec. XIV*), *1558*

¹ Vol. V. 462-488.

² *Mensis Octobris*. Vol. IX, 453-514.

³ Vol. CXV, 1212-1248.

⁴ Vol. I 66-87.

(saec. XV) et *Coislin. 145* (saec. XI) à Paris, *Vatic. Gr. 801. 2047* (saec. XI), 802 (saec. XI (XII)), 799. 2042 (saec. XII), 1679 (saec. XII (XIII)), 798 (saec. XIV), *Reg. Suec. 56* (saec. XI) et *Ottobon. Gr. 399* (saec. XI) à Rome. Pour le texte de Boissonade tout au contraire le manuscrit *Coislin. 110* (saec. XI) utilisé par l'éditeur reste encore la seule source. Finalement une troisième recension jusqu'ici inédite est représentée dans les bibliothèques Européennes par le manuscrit *Paris Gr. 1540* (saec. XI), et c'est cette dernière que nous avons trouvée aussi dans un manuscrit de la bibliothèque du patriarchat grec à Jérusalem *cod. 27* du fonds St. Saba, fol. 283^r°-305^v°.

C'est un manuscrit en parchemin du XIe siècle. Il mesure 0,338 de hauteur, 0,24 de largeur et renferme 429 feuillets écrites sur deux colonnes. C'est un légendaire contenant des vies de saints ou des discours sur les saints. Au dos de la reliure on a écrit : *Τοῦ Μεταφραστοῦ βίοι καὶ μαρτύρια*, bien que le contenu ne soit pas tout entier de cet auteur. Les lignes sont tracées au poinçon et se trouvent au dessus de l'écriture. Les initiales des paragraphes sont à peu près aussi grandes que les autres caractères, et font légèrement saillie dans la marge. Le copiste a toujours omis l'iota souscrit. Il s'est servi uniquement de l'encre noire, qui, avec le temps, a pris une teinte brun-jaune de rouille. De l'ensemble de son œuvre le facsimile du fol. 343^r° donnera une idée à nos lecteurs.

Nous publions le texte d'après ce seul manuscrit. Il aurait fallu assurément le collationner avec le manuscrit de Paris. Mais malheureusement une circonstance extrinsèque et indélitable (nous n'en dirons pas davantage), nous oblige à nous hâter contre notre gré. Cependant même si l'on nous devance, grâce à la photographie et à l'argent, dans la publication de ce document, il y a des témoins nombreux qui pourraient attester, qui en a eu la primeur.

Βίος καὶ μαρτύριον τοῦ ὁσίου
πατρὸς ἡμῶν καὶ ἱσαποστόλου Ἀβερκίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως.
(Bibl. gr. de Jérusalem : Ms. grecs, fonds St. Saba cod. 27 (XII) (fol. 283^r°-305^v°).

1. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις τὴν προεδρίαν καὶ ἐπισκοπὴν τῶν
χριστιανῶν τῆς Ἱεραπολιτῶν πόλεως τοῦ ἁγίου Ἀβερκίου ἐγκε-
5 χειρισμένου, δόγμα τῶν αὐτοκρατόρων Μάρκου¹ καὶ Ἀντωνίνου

¹ 160-180. Le καὶ est de trop. Il faut : Μάρκου Ἀντωνίνου. En général le manuscrit est correct.

καὶ Λευκίου Βήρου¹ ἐφοίτησε, τὴν εἰς πᾶσαν ὑπὸ Ῥωμαίους ἡγεμονίαν (f. 284 r°) θεσπίζον δημοτελεῖς θυσίας καὶ σπονδὰς τοῖς θεοῖς ἐπιτελεῖσθαι.

2. Τὸ οὖν τοιοῦτον δόγμα κατεπέμφθη καὶ Ποπλίω ἡγεμονεύοντι τῆς Φρυγῶν Σαλουταρίων ἐπαρχίας, τὰς κελεύσεις τῶν 5 αὐτοκρατόρων εἰς πέρας ἄγεσθαι.

3. Καὶ δὴ πᾶσαι αἱ πόλεις θυσιῶν καὶ ἑορτῶν ἐπληροῦντο, ἐν οἷς καὶ ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος τῆς Ἱεραπόλεως, δεδοικότες τὸ δόγμα τῶν αὐτοκρατόρων, τὴν τε πρόσταξιν τοῦ ἡγεμόνος, θυσίας καὶ σπονδὰς καὶ ἑορτάς τοῖς θεοῖς ἐπετέλουν. 10

4. Βλέπων οὖν ὁ ἅγιος Ἀβέρκιος κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν λευχεμονοῦντας καὶ ἑορτάζοντας ἀνθρώπους καὶ εἰδῶλα προσκυνούμενα καὶ τὴν πλάνην ἐπικρατοῦσαν, στενάξας καὶ πληγείς τὴν ψυχὴν ἀνεχώρησεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Καὶ κλίνας τὰ γόνατα, μετὰ δακρύων προσεύξατο λέγων. 15

5. « Ὁ Θεὸς ὁ τῶν αἰώνων δεσπότης, ὁ λόγῳ στερεώσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ὁ τὸν παῖδα σου τὸν ἀγαπητὸν ἐνανθρωπήσαι εὐδοκήσας διὰ τὸ σῶσαι τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ἀπάλλαξον τῆς παρούσης πλάνης τὸν κόσμον σου, ὃν ἐδημιούργησας, καὶ τὴν ταπεινὴν ταύτην πόλιν, ἐν ᾗ ἀνάξιόν με ὄντα ἡξίωσας 20 ἐπίσκοπον γενέσθαι τῶν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Μονογενοῦς σου Υἱοῦ πιστευσάντων ».

6. (f. 284 v°). Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι αὐτὸν τὴν εὐχὴν μηδὲ ἄρτου γευσάμενος, ἐτράπη εἰς ὕπνον, καὶ εἶδεν νεανίαν εὖμορφον ἐπιδιδόντα αὐτῷ ῥάβδον καὶ λέγοντα αὐτῷ. « Πρόσ- 25 ἐλθε Ἀβέρκιε, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί μου καὶ τῇ βακτηρίᾳ ταύτῃ σύντριψον τοὺς τῆς πλάνης αἰτίους ».

7. Διυπνισθεὶς δὲ καὶ συννοήσας ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν ὁ φανείς αὐτῷ, ἀνέστη ἀπὸ τῆς κλίνης, καὶ λαβὼν ξύλον παμμεγεθέστατον, ὃ βαστάζειν ἐδύνατο, ἐπορεύθη μετ' ὀργῆς εἰς τὸ ἱερόν τοῦ 30 Ἀπόλλωνος, ἐνθα αἱ πλεῖσται θυσίαι καὶ σπονδαὶ ἐγίνοντο. Ἦν δὲ ὥρα ὡς ἐνάτῃ τῆς νυκτός.

¹ Lucius Verus 161-169. Ms. Βήρου.

8. Καὶ ἐνδυναμωθείς ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, ὥθησε ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὰς θύρας τοῦ ναοῦ. Καὶ συντριβέντων τῶν κλειδωμάτων, ἀνεῴχθησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ θύραι. Καὶ εἰσδραμὼν εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ, πρῶτον αὐτὸ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος,
 5 ὃ ἴστατο εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ, μετὰ τοῦ ξύλου κατέαξεν. Ἔπειτα καὶ τὰ λοιπὰ ἄγαλματα, τό τε τοῦ Ἡρακλέους καὶ Ἀρτέμιδος καὶ Ἀφροδίτης καὶ τῶν ἄλλων θεῶν συνέτριψεν.

9. Οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ οἱ ὑπηρετοῦντες τῷ ναῷ βλέποντες τὰ γινόμενα κατεπλάγησαν καὶ ἀμύνειν τοῖς δρωμένοις οὐκ ἐτόλ-
 10 μησαν.

10. Στραφεὶς οὖν ὁ ἅγιος Ἀβέρκιος καὶ βλέψας εἰς αὐτοὺς μετ' ὀργῆς λέγει αὐτοῖς· « Ἀπέλθετε, ἀπαγγεί (f. 285 r°) λατε τοῖς βουλευταῖς καὶ τῷ δήμῳ παντί, ὅτι οἱ θεοὶ ὑμῶν ἐκ τῶν θυσιῶν καὶ τῆς εὐωχίας τῆς πολλῆς, ἧς χθὲς ἡτοιμάσατε, με-
 15 θυσθέντες, ἑαυτοὺς συνέτριψαν. Ἄλλ' εἴπερ εὐφρονεῖτε βάλετε αὐτοὺς εἰς κάμινον. Δύνανται γὰρ εἰς οὐκ ὀλίγα ἀσβέστια ὑμῖν χρησιμεῦσαι ». Καὶ ταῦτα πράξας, πάλιν ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Καὶ καθεσθεὶς ἐδίδασκε τοὺς ἀδελφούς.

11. Οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται εἰδῶλων, νυκτὸς ἔτι οὔσης
 20 ἀπελθόντες ἀνήγγειλαν τοῖς τὰ πρῶτα τελοῦσιν τῆς βουλῆς τὰ γενόμενα. Καὶ καθ' ἡμέραν ἐχώρει ὁ λόγος διὰ πάντων, ὡς ἡσεβηκότος τοῦ Ἀβερκίου καὶ δίκην οὐ μόνον τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς αὐτοκράτορσιν, ἀλλὰ καὶ τῇ πόλει ὀφείλοντος σὺν τοῖς δήμοις ἅπασιν.

25 12. Καὶ δὴ συναχθέντες ἐν τῷ ἱερῷ ἐβουλευόντο. Καὶ οἱ μὲν βέλτιστοι τῶν πολιτῶν ἔλεγον· « Πέμψωμεν τοὺς δημοσίους ὑπηρέτας καὶ ἀγάγωμεν τὸν Ἀβέρκιον, καὶ ἀνακρίνωμεν αὐτὸν τίνος χάριν καὶ μετὰ τίνων ταῦτα ἐτόλμησεν. Οὐ γάρ ἐστι πι-
 30 θανὸν τηλικούτοις πράγμασιν ἐπιχειροῦντα αὐτὸν μὴ καὶ πλείονας ἔχειν συναγωνιστάς. Καὶ γινώσκοντες τοὺς συνεργοὺς αὐτοῦ, κρατήσαντες κάκεινους, τῷ ἡγεμόνι (f. 285 v°) μετ' αὐτοῦ δεδεμένους παραπέμψωμεν, ὅπως δίκην ἀξίαν δίδωσι περὶ ὧν εἰς τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς αὐτοκράτορας ἡσέβησαν ».

13. Ὁ δὲ δῆμος ἰδὼν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας καὶ τὰ πρόσωπα τῶν θεῶν αὐτῶν εἰς τὸ ἔδαφος ἐρριμένα, παροξυνθεὶς ἡγριαίνετο, καὶ οἷον φιλεῖ ὄχλος μαινόμενος, σὺν οὐδενὶ λογισμῷ ἀρπάσαντες ξύλα καὶ λίθους ἔκραζον· « Ἀπέλθωμεν εἰς τὸν οἶκον ἔνθα ἐστὶν ὁ Ἀβέρκιος καὶ κατακαύσωμεν αὐτὸν ἐκεῖ, ἵνα κά- 5
κεῖνος καὶ οἱ ὁμόφρονες αὐτοῦ πάντες ἀπόλωνται ».

14. Οἱ δὲ λογιμώτεροι αὐτῶν δέισαντες, μὴ ὁ ὄχλος ἐπελθὼν μαινόμενος ἐμπρήσῃ τὸν οἶκον ἔνθα ὁ Ἀβέρκιος κατήγετο τῷ πυρί, μὴ μόνον δὲ ἐκεῖνον τὸν οἶκον, ἀλλὰ καὶ τὰς γείτονας οἰκίας διαφθεῖρῃ, καὶ μετὰ τῶν αἰτίων καὶ οἱ ἀναίτιοι ἀπόλωνται, 10
καὶ αὐτοὶ κινδυνεύσωσι παρὰ τῷ ἡγεμόνι, κατέμιξαν ἑαυτοὺς εἰς τὸ πλῆθος, καὶ ἤρξαντο παραινεῖν καὶ διδάσκειν αὐτοὺς συμφέροντα.

15. Ἐκ τούτου οὖν, μικρᾶς διατριβῆς γενομένης, τινὲς τῶν διδασχθέντων τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, ἰδόντες τὴν γινομένην τα- 15
ραχὴν τῆς πόλεως, ἐξέδραμον εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἁγίου Ἀβερκίου. Καὶ εὐρόντες αὐτὸν ὡς μηδενὸς γενομένου, παιδρῷ τῷ προσώπῳ (f. 286 r°), καθήμενον καὶ διδάσκοντα τοὺς ἀδελφούς, ἀπαγγέλλουσιν τὴν γενομένην αὐτῷ ἐπανάστασιν τῆς πόλεως, καὶ ὅτι μέλλει ὁ δῆμος μετὰ ξύλων καὶ λαμπάδων ἐπέρχεσθαι αὐτῷ. 20
Παρεκάλουν δὲ αὐτὸν ὑπεξελθεῖν τὴν πόλιν, καὶ ὅτι διό¹ ταῦτα μέγιστα ὄντα, δύναται ἡ ἀναχώρησις αὐτοῦ εὐεργετῆσαι, τὸν μὲν δῆμον, ἵνα μὴ τῇ ρύμῃ τοῦ θυμοῦ φερόμενος τὴν μανίαν αὐτοῦ εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἐνδείξῃται, τοὺς δὲ ἀδελφούς τοὺς μάλιστα νεωστὶ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας παρ' αὐτοῦ 25
δεξαμένους, ἐπιβιώσας στηρίξῃ, ἄλλους τε πολλοὺς κατηχήσῃ.

16. Ὁ δὲ ἅγιος Ἀβέρκιος λέγει πρὸς αὐτοὺς· « Ὡς δραπέτευοντες, ἀδελφοί, νομισθείημεν ἀποδιδράσκοντες. Ὁ γὰρ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς ἀποστέλλων τοὺς ἀποστόλους αὐτοῦ εἰς τὰ ἔθνη, μετὰ παρρησίας ἐκέλευσεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὸν λόγον 30
τῆς ἀληθείας, καὶ μὴ φοβεῖσθαι ἀπὸ προσώπου τῶν παρὰ τῶν ἐχθρῶν κινδύνων καὶ θλίψεων ».

¹ Ms. δύο.

17. Καὶ ταῦτα λέγων, ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ οἰκήματος μετὰ τῶν ἀδελφῶν. Καὶ ἀπελθὼν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐκαθέσθη μέσον τῆς πόλεως, εἰς τόπον λεγόμενον παρ' αὐτοῖς Φραγέλλιον, διδάσκων αὐτοὺς ¹ τὸ κήρυγμα τῆς ἀληθείας, καὶ ὅτι « δέον (f. 286 v°)

⁵ ἐστὶ τοὺς πιστεύοντας καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ βαπτίσματος δεξιμένους περιφρονεῖν τῆς ἐν τῷ βίῳ προσκαιροῦ ἡδονῆς, καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς μᾶλλον ὀρέγεσθαι, ἥντινα ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν ».

18. Καὶ ἐν τῷ διαλέγεσθαι αὐτόν γινούς ὁ ὄχλος ὅτι δημοσίᾳ ¹⁰ καθέζεται διδάσκων, οὐκ ἔτι καθεκτός ἦν, οὐδὲ περιεγένοντο οἱ βέλτιστοι τῶν πολιτῶν περισχεῖν αὐτῶν τὴν μανίαν. Ἀλλ' ἐξέδραμον μετὰ κραυγῆς ὡς ὀφείλοντες ταῖς χερσὶν σπαράξαι τὸν ἅγιον Ἀβερκίον καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ.

19. Καὶ δὴ γενόμενοι πλησίον, καὶ ὅσον οὐπω μέλλοντες ¹⁵ τὰς χεῖρας αὐτῷ ἐπιφέρειν, ἰδοὺ τρεῖς νεανίσκοι παρενοχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων αἰφνίδιον περισχίσαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐξέδραμον ἐκ τοῦ ὄχλου, καὶ ἤρξαντο τρίζειν καὶ κράζειν καὶ δάκνειν τὰς χεῖρας ἑαυτῶν. Καὶ προσδραμόντες ἐγγὺς τοῦ ὁσίου Ἀβερκίου ἀνεβόησαν φωνῇ μεγάλη λέγοντες· « Ὁρκοῦμέν ²⁰ σε κατὰ τοῦ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ, ὃν σὺ κηρύσσεις, μὴ ἡμᾶς βασανίσῃς, μηδὲ πρὸ καιροῦ διώξῃς ἀπὸ τῶν πλασμάτων ἐνθα κατοικοῦμεν ».

20. Ὁ δὲ ὄχλος θεασάμενος τοῦτο τὸ παράδοξον θέαμα εὐθέως κατεπλάγη καὶ ἐπέσχε τὰς χεῖρας καὶ (f. 287 r°) ἡ μανία ²⁵ αὐτῶν μετεβλήθη, καὶ ἔστησαν μηδὲ φωνὴν τολμῶντες ἀπολῦσαι. Καὶ καθάπερ παῖδες ἄθρόον ἀπὸ διδασκάλου ἀπολυθέντες, ἀτάκτως τρέχουσι καὶ πρὸς ἀλλήλους διαμάχονται καὶ θορυβοῦνται, εἴ ποθεν δὲ ἐξ ἀφανοῦς ὅπου ἀναφανεῖ ² ὁ διδάσκαλος αὐτῶν ἀπροόπτως, αἰφνίδιον κλέποντες ἀποφημοῦνται καὶ εἰς γῆν μέ ³⁰ χουσιν, οὕτω καὶ τότε, οἱ πολλοὶ τῆς ταραχῆς ἔληξαν, καὶ ἡρέμα εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἁγίου Ἀβερκίου караδοκοῦντες εἰς τὸ μέλλον ἐξ αὐτοῦ γενέσθαι εἰς τοὺς δαίμονας.

¹ Ms. αὐτοῖς.

² Ms. ἀφανῇ.

21. Ὁ δὲ ἅγιος Ἀβέρκιος μηδὲν μελλήσας, προσηύξατο λέγων· « Ὁ τοῦ ἀγαπητοῦ σου παιδὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ Πατὴρ ἱκετεύω, σῶσον καὶ στήριξον τὰς ψυχάς, ἃς σὺ κατηξίωσας εἰς τὸ ὄνομα τὸ σόν καὶ τοῦ Υἱοῦ σου πιστεῦσαι, ἵνα καὶ αὐτοὶ καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ὁ παριστάμενος γνῶσιν ἀληθῶς, ὅτι οὐκ ἔστιν πλήν 5 σου ἄλλος Θεός. Καὶ ἀποδίωξον τὰ ἀκάθαρτα πνεύματα ἀπὸ τῶν νεανίσκων τούτων ».

22. Καὶ ταῦτα εὐξάμενος εἰς τοὺς δαιμονώοντας, καὶ κρούσας τῇ ῥάβδῳ εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, εἶπεν· « Ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἐξέλθετε ἐκ τῶν νεανίσ- 10 κων, τὰ ἀκάθαρτα πνεύματα, μηδὲν αὐτοὺς ἀδικήσαντες, καὶ εἰς ἀγρίους τόπους ἀπέλθετε ». Καὶ παραχρῆμα στριγγίσαντα¹ τὰ ἀκάθαρτα δαιμόνια (f. 287 v°) καὶ σπαράξαντα τοὺς ἀνθρώπους, ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν. Οἱ δὲ νεανίσκοι ἰαθέντες, ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου Ἀβερκίου ἐπὶ πολλὰς ὥρας 15 ἄφωνοι, ὥστε πολλοὺς νομίσαι ὅτι ἀπέπνευσαν.

23. Ὁ δὲ ὅσιος Ἀβέρκιος, τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ κρατήσας, ἐκάστου τὴν χεῖρα, ἀνέστησεν αὐτούς. Καὶ ἔστησαν οἱ νεανίσκοι ἐρῶντες καὶ σωφρονοῦντες ὥστε καὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐπιζητή- 20 σαι καὶ ἐνδύσασθαι, καὶ τοῦ λοιποῦ ἀκολουθεῖν τῷ ἁγίῳ Ἀβερκίῳ.

24. Ὁ δὲ ὄχλος ταῦτα ἰδὼν, ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος ἐβόησαν πάντες λέγοντες· « Σὺ εἶ μόνος ἀληθινὸς Θεὸς ὁ διὰ τοῦ ἁγίου σου Ἀβερκίου κηρυττόμενος ». Καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸν ἅγιον Ἀβέρκιον· « Δοῦλε τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ ἡμῖν εἰ δυνάμεθα με- 25 τανοήσαντες σωθῆναι. Πολλὰ γὰρ κακὰ ἐσμεν εἰργασμένοι, καὶ εἰ ἐκμειλίσσεται ἡμῖν ὁ Θεὸς ἀνεξικακῶν ἐφ' οἷς κατ' ἄγνοιαν ἐξη- μάρομεν ».

25. Ὁ δὲ ἅγιος Ἀβέρκιος, ἐπάρας τὴν φωνὴν ὡς δυνατόν ἦν, διὰ τὸ ἐξακούεσθαι τοὺς λόγους αὐτοῦ, εἰς τὸν ὄχλον εἶπεν· « Ἄνδρες ἀδελφοί οἱ νῦν πιστεύσαντες καὶ βουλόμενοι στρατευ- 30 θῆναι τῷ βασιλεῖ Χριστῷ ἐὰν μὴ ἐπιμείνητε² τοῖς παλαιοῖς ὑμῶν

¹ Ms. στρηγγίσαντα.

² Ms. ἐπιμείνετε.

ἔργοις καὶ (f. 288 r°) πατρικαῖς παραδόσεσιν, ἀλλὰ ἀποστῆτε ἀπὸ παντός δόλου καὶ ὀργῆς, καὶ φόνου καὶ μοιχείας καὶ πορνείας καὶ πάσης ἄλλης ἀκαθαρσίας, ἀφίησιν ἡμῖν ὁ τῶν ἀπάντων Θεὸς διὰ τοῦ ἀγαπητοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ εἰς ὃν νῦν ἐπιστεύσατε,
 5 ἅπερ μὴ εἰδότες αὐτὸν ἐν ἀγνοίᾳ ἐπράττετε. Ὁπλίσατε οὖν, δοῦλοι Χριστοῦ, ἕκαστος ὑμῶν τὸν ἔσω αὐτοῦ ἄνθρωπον, ἵνα ἔχητε εἰς ἀλλήλους εἰρήνην, μακροθυμίαν, ἀγάπην, πίστιν, ἐλπίδα, σοφίαν, γνῶσιν, εὐσπλαγχνίαν, χρηστότητα, δικαιοσύνην καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀρετὴν, ἵν' ἐξήτε ἴλεων καὶ εὐδιάλλακτον τὸν
 10 φιλάνθρωπον Θεὸν καὶ τὸν στρατηγὸν ἡμῶν καὶ πρωτότοκον πάσης κτίσεως καὶ δυνάμεως Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Κύριον ἡμῶν ».

26. Ταῦτα ἀκούσαντες λέγοντος αὐτοῦ, τινὲς ἐξ αὐτῶν ἀπεκρίναντο· « Δοῦλε τοῦ Χριστοῦ, πολλὰ δεινὰ ἐπράξαμεν, ἐπλεονεκτήσαμεν, ὀργῇ καὶ θυμῷ ἐδουλεύσαμεν, ἄρα ἔσται τις
 15 ἡμῖν ἐλπίς σωτηρίας παρὰ τῷ Θεῷ; » Ὁ δὲ ἅγιος Ἀβέρκιος· « Ναὶ ἔφη, ἐὰν μὴ ἐν τοῖς αὐτοῖς καταληφθῆτε πάθεσι, ἀφίησιν τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν διὰ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ βαπτίσματος, εἰς ὃ οἱ βαπτισθέντες σωθήσονται διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὁ γὰρ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χρι-
 20 στὸς ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ εὐαγγελίῳ λέγει· (f. 288 v°) Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς¹.

27. « Ἐχετε οὖν πολλὰ ὑποδείγματα τῆς αὐτοῦ εὐσπλαγχνίας, εἰς αὐτὸν πιστεύσατε καὶ εἰς αὐτὸν ἐλπίσατε, αὐτῷ ἑαυτοὺς ἀναθέντες. Δεῖ γὰρ ὑμᾶς πρότερον αἰτήσασθαι τὴν αὐτοῦ
 25 φιλάνθρωπίαν καὶ εὐσπλαγχνίαν, ὅτι ἐκκεχυμένης πλάνης πολλῆς ἐν τῷ βίῳ, καὶ τῶν ἀνθρώπων εἰς ἀπώλειαν χωρούντων, εὐσπλαγχνίσθη, καὶ καταβάς ἐκ τῶν οὐρανῶν ἐσαρχώθη καὶ ἐννη-θρώπησε καὶ ἐσταυρώθη, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐξάνεστη, καθὼς περὶ αὐτοῦ καὶ οἱ προφῆται κεκράγασιν, ἵνα σώσῃ πάντας τοὺς
 30 εἰς αὐτὸν πιστεύοντας.

28. « Κρατύνθητε οὖν, ἀδελφοί, καὶ στερεώθητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Αὐτός δι' ἡμᾶς ἐννη-

¹ Matth. XI, 28.

θρώπησε καὶ δι' ἡμᾶς πάντα πέπονθε φιλάνθρωπος ὢν καὶ ἀγαθός, ὅστις καὶ ἐμὲ δεόμενον αὐτοῦ καὶ χρήζοντα, ἐπιστηρίξῃ εἰς τὴν ἐπίγνωσιν αὐτοῦ, ὡσαύτως δὲ καὶ ὑμᾶς παρακαλεῖ, ἵνα γνῶτε αὐτόν, ὃν χεὶρ ἀνθρωπίνη οὐ κατέσχευεν, αὐτὸς δὲ κατέχει τὰ σύμπαντα, ὃν σὰρξ μέχρι νῦν οὐκ εἶδεν, τοῖς δὲ τῆς ψυχῆς⁵ ὀφθαλμοῖς ὁράται ὑπὸ τῶν ἀξίων αὐτοῦ, τὸν ὑπὸ προφητῶν κηρυθέντα καὶ νῦν (f. 289 r°) ἐπιφανέντα, τὸν παθῶν ἀνώτερον καὶ δι' ἡμᾶς παθόντα, τὸν πρὸ αἰώνων ὄντα, καὶ νῦν ἐπιδειχθέντα, τοῦτον Ἰησοῦν καλοῦμεν, καὶ θύραν καὶ ὁδὸν καὶ ἄρτον καὶ ζωὴν καὶ ἀνάπαυσιν καὶ σωτηρίαν τῶν εἰς αὐτόν ἡλπικότων,¹⁰ οὗτος πολυώνυμός ἐστιν καὶ λυτρωτὴς πάντων, ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν». Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπεφώνησε τὸ ἀμήν.

29. Καὶ ὡς ἡ ἑνάτη ὥρα ἐπληρώθη, ἀνέστη ἀποδοῦναι τὴν εὐχαριστίαν τῷ Κυρίῳ, καὶ τοῖς νοσοῦσιν ἐπιτιθεὶς τὰς χεῖρας¹⁵ ἰάσατο αὐτοὺς, καὶ ἄσπασάμενος αὐτοὺς καὶ πάντας εὐλογήσας καὶ ἐπευξάμενος ἀπέλυσεν αὐτοὺς καὶ ἀνεχώρησε μετὰ τῶν ἀδελφῶν.

30. Ὁ δὲ ὄχλος ἐπηκολούθει παρακαλῶν αὐτόν βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἅγιος Ἀβέρκιος τὴν προθυμίαν τοῦ λαοῦ καὶ²⁰ τὴν πίστιν ἀπεδέξατο, τῆς δὲ ὥρας μὴ παρεχούσης εἰς τὴν ἐξῆς ἐπηγγείλατο τοῖς εἰς Χριστὸν πιστεύουσιν παρέχειν τὴν χάριν τοῦ ἁγίου βαπτίσματος. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν οὐδὲ ἀνεχώρησαν.

31. Ἐκεῖνος δὲ ὥσπερ ὀρθριώτερον ἀναστὰς καὶ τὴν προσευχὴν αὐτοῦ ἀποπληρώσας, ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ δώματος καὶ εἶδεν τὸν ὄχλον²⁵ ἐστῶτα καὶ περιμένοντα αὐτόν διὰ τὸ λαβεῖν τὴν χάριν τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.

32. Καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἀνατείνας τὰς (f. 289 v°) χεῖρας αὐτοῦ εἶπεν· « Εὐχαριστῶ σοι δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὅτι τοσοῦτον πλῆθος ἀνθρώπων πλανωμένων ἤλεθ-³⁰ σας καὶ ἡξίωσας αὐτοὺς τῆς χάριτός σου ».

33. Καὶ ἐκέλευσε τῷ ὄχλῳ ἀκολουθεῖν αὐτῷ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ ἀπελθόντων αὐτῶν, κατηχήσας αὐτοὺς ἐβάπτισεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, ἄνδρας τῶν ἀριθμῶν ὡσεὶ πεντακοσίου.³⁵

34. Πολλοὶ οὖν ἐκ τούτου, ἐκάστης ἡμέρας, συνέτρεχον πρὸς αὐτόν, οὐ μόνον ἐκ τῆς περιχώρου τῆς μεγάλης Φρυγίας διδασκόμενοι ὑπ' αὐτοῦ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ γὰρ καὶ ἀπὸ τῆς Ἀσίας καὶ Λυδίας καὶ Καρίας τῶν ἐπαρχιῶν. Περιη-
 5 χεῖτο γὰρ ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος ὡς ἄνδρὸς θαυμαστοῦ καὶ ἰάσεις ποιοῦντος. Οὐ μόνον γὰρ οἱ χρεῖαν ἔχοντες τοῦ διδασθῆναι ὑπ' αὐτοῦ συνέτρεχον, ἀλλὰ καὶ πλῆθος ἀσθενούντων. Ἀφθόνως γὰρ πᾶσι τοῖς δεομένοις τὰς ἰάσεις ἐχορήγει.

35. Ὀλίγων γὰρ ἡμερῶν διελθουσῶν, πάλιν μετὰ τῶν πρεσ-
 10 βυτέρων αὐτοῦ καὶ διακόνων καὶ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν προῆλθε, καὶ καθεστῆς εἰς τὸν συνήθη τόπον, ἐδίδασκε τοὺς ὄχλους.

36. Μία οὖν γυνὴ πλουσία σφόδρα, ἐστερημένη τὰς ὄψεις καὶ μὴδ' ὅλως βλέπουσα, μετὰ ὁδηγοῦ προσῆι, ὀνόματι Φρύγελλα. Μαθοῦσα οὖν αὕτη τὸν (f. 290 r°) ἅγιον Ἀβέρκιον καθεζόμενον
 15 καὶ διδάσκοντα, προσῆλθεν αὐτῷ καὶ προσπεσοῦσα τοῖς γόνασιν αὐτοῦ, ἐβόα λέγουσα· « Ἐλέησόν με, ἅγιε τοῦ Θεοῦ, καὶ χάρισαί μοι τὸ βλέπειν ».

37. Ἦν δὲ ἡ γυνὴ οὐκ ἀφανὴς ἀλλὰ μήτηρ Εὐξινιανοῦ¹ Πουλλίωνος τοῦ μεγίστου ὄντος ἐν τῇ πόλει καὶ δυναστεύοντος,
 20 ὡς παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος τιμιωτάτου ὄντος.

38. Λέγει οὖν πρὸς αὐτὴν ὁ ἅγιος Ἀβέρκιος· « Κἀγὼ ἄνθρω-
 πός εἰμι ἁμαρτωλὸς ἐλέους ἐπιδεόμενος. Εἰ δὲ πιστεύεις εἰς τὸν δι' ἐμοῦ κηρυττόμενον Ἰησοῦν Χριστόν, δυνατός ἐστιν ὡς τῷ ἐκ γενετῆς τυφλῷ, καὶ σοὶ τὸ βλέπειν χαρίσασθαι ». Ἡ δὲ Φρύ-
 25 γελλα μετὰ δακρύων ἐβόησε· « Πιστεύω εἰς τὸν δεσπότην Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Θεὸν ἡμῶν. Ἐλέησόν με καὶ ἄψαι μου τῶν ὀμμάτων καὶ πάντως ἀναβλέψω ». Ὁ δὲ ἅγιος σπλαγχνισθεὶς ἐπ' αὐτὴν καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· « Ἐλθε τὸ ἀληθινὸν φῶς Ἰησοῦ Χριστέ καὶ διάνοιξον αὐτῆς τοὺς ὀφθαλμούς ».
 30 Καὶ ἐπισφραγίς ὁ ἅγιος καὶ ἐγείρας τὴν γυναῖκα καὶ ἀψάμενος τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς εἶπεν· « Εἰ ἀληθῶς ἐπίστευσας εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, παραχρῆμα ἀνάβλεψον ». Καὶ

¹ Ms. Colbert 1484: Εὐξινιανός, avec et.

εὐθέως ἠνεώχθησαν αὐτῆς οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ εἶδεν τὸ φῶς, καὶ ἀνέστη κράζοντα· « Εὐχαριστῶ σοι, Κύριέ μου Ἰησοῦ Χριστέ, ὅτι οὐ μόνον τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ σώματός μου (f. 290 v°) διήνοιξας, ἀλλὰ καὶ τοὺς τῆς καρδιάς μου ἐφώτισας εἰς τὸ ἐπιστρέφαι με καὶ πιστεῦσαι τῇ σῇ ἀληθείᾳ ». Καὶ βλέψασα εἰς τὸν ἅγιον 5 Ἀβέρκιον εἶπεν· « Ἰδοὺ ἅγιε τοῦ Θεοῦ, ἐπὶ πάντων συντίθημι τὸ ἥμισυ τῆς οὐσίας μου τοῖς πτωχοῖς χορηγῆσαι ».

39. Ὁ δὲ ὄχλος τὸ παράδοξον τοῦ θαύματος ἐπιγινούς, ἐβόησε λέγων· « Μέγας ὁ Θεὸς τῶν χριστιανῶν, ὅτι τοιαύτας ἰάσεις τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν παρέχει ». Ὁ δὲ ἅγιος Ἀβέρκιος πρὸς 10 τὴν γυναῖκα εἶπεν· « Ἰδοὺ, θύγατερ, ἐπειράθης καὶ ἐγnows ὅσα ὁ Κύριός μου παρέσχετό σοι. Πορεύου εἰς εἰρήνην ». Κἀκεῖνη ἀχώριστος ὑπῆρχε τοῦ ἁγίου.

40. Ὁ δὲ ἅγιος Ἀβέρκιος ἤρξατο διδάσκειν τὸν λαὸν καὶ λέγει αὐτοῖς· « Ἄνδρες ἀδελφοί, ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐπιστεύσατε, 15 γινῶτε τίνος ἕνεκεν ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τὸν ἑαυτοῦ Υἱὸν εἰς τὸν κόσμον ἀπέστειλεν, ἢ τίνος χάριν διὰ τῆς ἁγίας παρθένου προήγαγεν, εἰ μὴ ὅτι χάριν καὶ οἰκονομίαν ἐξετέλει, καθελεῖν βουλόμενος ἐκ τῶν ἀνθρώπων τὴν ἁμαρτίαν, ἀρχὴν τε πᾶσαν καὶ δύναμιν δαιμόνων καταργῆσαι. 20

41. « Σπλαγχνισθεὶς οὖν ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ἐξέπεμψε τὸν ἑαυτοῦ παῖδα εἰς τὸν κόσμον, ὃς πολλὰ σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ κόσμῳ ἐργασάμενος, τότε γοῦν καὶ ἀποστόλους ἐξελέξατο δώδεκα, οὓς καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν (f. 291 r°) κόσμον μαθητεῦσαι πάντα τὰ ἔθνη τοῦ βαπτίζειν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ 25 καὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ».

42. Ταῦτα αὐτοῦ διδάσκοντος, ἰδοὺ πρεσβύτεραι τρεῖς, καὶ αὗται ἐστερημέναι τῶν ὀφθελῶν, μαθοῦσαι, ὅτι τὴν Φρύγελλαν ἰάσατο ὁ ἅγιος Ἀβέρκιος, προσελθοῦσαι αὐτῷ ἐδέοντο κράζουσαι· « Ὡς οὖν τὴν Φρύγελλαν ἀναβλέψαι πεποίηκας, πιστεύομεν καὶ 30 ἡμεῖς εἰς τὸν δεσπότην ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν διὰ σοῦ. Δεῖξον τὴν αὐτοῦ εὐσπλαγχνίαν καὶ εἰς ἡμᾶς ».

43. Ὁ δὲ ἅγιος ἀπεκρίνατο αὐταῖς· « Εἰ ἡ πίστις ὑμῶν ὡς ὁμολογεῖτε πρὸς αὐτὸν ἀληθὴς ἐστίν, ὀψεσθε αὐτὸν τοῖς τῆς καρ-

δίας ὀφθαλμοῖς. Καί ἐάν ὑμῶν ταῦτα τὰ αἰσθητὰ ὦτα κλεισθή-
 σονται, τὰ τῆς ψυχῆς ὑμῶν ἀνεωχθήσονται ». Καί ταῦτα πρὸς
 αὐτὰς εἰπὼν, ἀνατείνας τὸ ὄμμα, προσεύξατο λέγων· « Κύριέ μου
 Ἰησοῦ Χριστέ, γιὰ τοῦ Θεοῦ, δέομαί σου καὶ καθικετεύω, ἅψαι καὶ
 5 τοῖς τούτων ὀφθαλμοῖς καὶ διακλεψάτωσαν τὸ φῶς τῆς σῆς ἐπι-
 γνώσεως ».

44. Εὐχομένου δὲ αὐτοῦ, περιήστραψε τὸν τόπον φῶς μέγα,
 ὥστε ἐκστῆναι πάντων τὸν λογισμόν καὶ ἐπὶ πρόσωπον πεσεῖν,
 τὸν δὲ ἅγιον ¹ Ἀβέρκιον ἐκβοῆσαι καὶ εἰπεῖν· « Ἐλέησον ἡμᾶς,
 10 Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τοὺς σοὺς δούλους, καὶ οἷς χωροῦμεν τούτοις,
 ὡς ἀγαθὸς ἐπισκέπτου ἡμᾶς ».

45. Πεσόντων οὖν (f. 291 v°) πάντων ἐπὶ τῆς γῆς, μόνων
 δὲ τῶν γυναικῶν ἐστηκυῶν, τὸ περιλάμψαν φῶς ἐπιπεσὼν εἰς
 τὰς ὄψεις αὐτῶν, ἀναβλέψαι αὐτὰς πεποίηκεν· αἷς προσεφώνη-
 15 σεν ὁ ἅγιος Ἀβέρκιος· « Τί οὖν ἰδοῦσαι ἀνεβλέψατε; » Καὶ ἡ
 μία εἶπεν αὐτῷ· « Ὅτι πρεσβύτην εἶδον κάλλος ἔχοντα, ὃ εἶ-
 πεῖν οὐ δύναμαι ». Ἡ δὲ ἄλλη εἶπεν· « Εἶδον νεανίσκον ἀγέ-
 νειον ». Ἡ δὲ τρίτη εἶπεν· « Παιδᾶριον μικρὸν ἤψατο τῶν ὀφ-
 θαλμῶν μου ».

20 46. Δοξάζων οὖν ὁ ἅγιος Ἀβέρκιος τὸν Κύριον ἔλεγεν· « Εὐ-
 χαριστῶ σοι Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὅτι παρέχεις καὶ νῦν ἐν τοῖς
 ἀνθρώποις τὰ θαυμάσιά σου ». Καὶ πρὸς τὸν ὄχλον εἶπεν· « Μέμ-
 νησθε ἀδελφοί, τίνα πρὸ τούτου ἔλεγον, ὅτι μείζων ὑπάρχει ὁ
 Θεὸς τῶν ἡμετέρων διανοιῶν, ὥσπερ εἶδετε ἐπὶ τῶν πρεσβυτίδων
 25 τούτων ἀλληανάλλως λεγουσῶν τὸ συμβάν αὐταῖς ».

47. Καὶ προτρεψάμενος πάντας τοὺς ἀδελφούς ὡς « Ἀξιὸν
 ἐστὶ Θεὸν ὑμνῆσαι », ἀπέλυσε τὸν ὄχλον εὐλογήσας ἅπαντας.
 Αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν αὐτοῦ συνήθων ἀνεχώρησεν εἰς τὸν οἶκον
 αὐτοῦ. Καὶ εὐξάμενος καὶ τελέσας τὴν ἐνάτην ὥραν, μετε-
 30 λάμβανεν ἄρτου.

48. Ἐκ δὲ τοῦ γενομένου θαύματος, πολλοὶ συνέτρεχον πρὸς

¹ Il y a en marge la sigle Θ = ση. Elle veut dire Σημεῖον ὡραῖον. C'est une exclamation d'approbation et d'admiration. Nous l'avons vue aussi dans d'autres manuscrits, tantôt abrégée, tantôt en toutes lettres.

αὐτὸν ἀπὸ πάσης τῆς περιχώρου. Καὶ πολλοὺς πιστεύοντας, ἐκάστης ἡμέρας, ἐβάπτισεν, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ τοῦ λοιποῦ μετὰ παρρησίας ἐκῆ (f. 292 r°) ρυττεν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.

49. Γνοὺς δὲ ὁ Εὐξινιανὸς τὸ γενόμενον θαῦμα εἰς τὴν ἑαυ-⁵
τοῦ μητέρα ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἀβερκίου καὶ ἀσπασάμενος αὐτὸν
μεγάλῃ φωνῇ εἶπεν· « Εἰ ἤδεις σε, ἄξιε τοῦ Θεοῦ δοῦλε, ὅτι χρή-
ματα προσίεσαι, μέρος τῆς οὐσίας μου ἔδωκα ἄν σοι ὑπὲρ τῆς
χάριτος ἧς ἐποίησας εἰς τὴν ἐμὴν μητέρα, τὸ βλέπειν αὐτῇ δω-
ρησάμενος. Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τῶν ἄλλων, ὧν ὁ Θεὸς παρέσχε σοι,¹⁰
καὶ χρημάτων κρείττονα ἐποίησε, λοιπὸν ἀντὶ μεγάλου δώρου
προσφέρω σοι τὴν εὐχαριστίαν. Ἀποκείσεται γὰρ σοι ἐν τῷ ἐμῷ
οἴκῳ αἰείμνηστος εὐεργεσία ». Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔπεσεν εἰς τοὺς
πόδας τοῦ ἁγίου εὐλογηθῆναι παρ' αὐτοῦ ἐπιθυμῶν.

50. Ὁ δὲ ἅγιος προφθάσας ἐκράτησεν αὐτοῦ τὴν δεξιὰν χεῖρα¹⁵
συσφίγξας σφόδρα καὶ εἶπεν· « Καὶ γε ἐγὼ ἤθελον, ὦ βέλτιστε,
τοιούτῳ σε ἄνδρα συνετὸν ὑπάρχοντα, πιστὸν εἶναι μᾶλλον ἢ
ἄπιστον ». Καὶ ὁ Εὐξινιανὸς ἀπεκρίνατο· « Εἰ σοι φίλον ἐστὶ,
συζητήσωμεν περὶ τούτου. Τῆς γὰρ μητρὸς ἤκουσα λεγούσης, ὡς
ὑπὸ σοῦ διδασχθείσης, ὅτι τὸν Θεὸν ποτὲ μὲν ἀγαθὸν λέγεις καὶ²⁰
φιλόανθρωπον, ποτὲ δὲ φοβερόν καὶ δίκαιον, καὶ ὅτε μὲν ὡς ἀγαθὸν
ἀμείβεσθαι καὶ εὐεργετεῖν τοὺς τὸ καλὸν πράττοντας, ὅτε δὲ ὡς
δίκαιον ἀμύνεσθαι καὶ κολάζειν τοὺς τὰ φαῦλα δια (f. 292 v°)
πραττομένους, καὶ πῶς ἔστι πιστεῦσαι τὸν αὐτὸν ἀγαθὸν καὶ δί-
καιον εἶναι ».

25

51. Καὶ ὁ ἅγιος ἀπεκρίνατο· « Ἀγαθὸς μὲν ἐστὶν ὁ Θεὸς
τοῖς μετανοοῦσι καὶ ἐπιστρέφουσιν εἰς αὐτὸν ἀφίων αὐτοῖς τὰς
ἀμαρτίας. Δίκαιος δὲ ὁ αὐτός ἐστιν, ὅταν κρίνων ἐκάστῳ τὰ
κατ' ἀξίαν ἀπονέμῃ¹ ». Καὶ ὁ Εὐξινιανός· « Τοῦτο μὲν ὀρθῶς
καὶ συντόμως ἐπέλυσας. Ἀλλ' ἐκεῖνο ἀποκρίναί μοι εἰ ὁ Θεὸς τοῖς³⁰
τὰ καλὰ ἔργα πράττουσι χαίρει, διὰ τί μὴ ἐξ' ἀρχῆς οὕτως
ἐπλάσε τὸν ἄνθρωπον, ἵνα τὰ κακὰ ποιεῖν μὴ ἐδύνατο, ἀλλ' ἢ

¹ Ms. ἀπονέμοι.

μόνον τὰ ἀγαθὰ; Οὕτω γὰρ ἂν καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐγίνετο, καὶ οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἐκολάζοντο ».

52. Ὁ δὲ ἅγιος ἔφη· « Εἰ τὰ φαῦλα μὴ ποιεῖν ἐδυνάμεθα, ὦ βέλτιστε, οὐδὲ τὰ ἀγαθὰ ἃ ἐποιοῦμεν ἡμέτερα ἐδύναντο εἶναι.
 5 Ἄλλως τε, οὔτε ἐπαίνου, οὔτε μισθοῦ ἄξιοι ἤμεν, μὴ ποιοῦντες τὰ κακὰ, ποιεῖν αὐτὰ οὐ δυνάμενοι. Κακὸν γάρ ἐστιν τὸ ἄρδην πορθῆσαι πόλιν καὶ μηδενὸς φείσασθαι, μήτε νηπίων, μήτε γερόντων, μήτε γυναικῶν· οὐδέπω δὲ ἐπαινοῦμεν τὸν ἀρίδερν σκυτοτόμον ὄντα, ὡς γὰρ ἀγαθὸν ἄνδρα μὴ κατασκάψαντα καὶ
 10 ἐρημώσαντα τὴν Λαοδικέων πόλιν, ἐπειδὴ περ ἐδιώχθη ἐκεῖθεν ὡς λέγει, συκοφανθεὶς καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ πάντα ἀπολέσας, οὐδὲ γὰρ ἐδύνατο πένης ὦν καὶ μόνος καὶ τὸ σῶμα κεκολωβωμένος, μισεῖν γὰρ δυνάμενος, οὐ παύεται (f. 293 r°) καταρώμενος τὴν πόλιν. Βασιλεὺς δὲ ἢ ἄλλος τις δυνάστης, εἰ ὑπὸ
 15 πόλεως κακωθῇ, καὶ ταύτην δυνάμενος πορθῆσαι φείσεται αὐτῆς, οὗτος ἐπαίνου ἄξιος. Ἐκ γὰρ τοῦ δύνασθαι τοῦ ποιεῖν τὰ κακὰ, τὸ ἀγαθὸν τοῦ μὴ ποιοῦντος γνωρίζεται. Ὅμοιως δὲ καὶ ἐν τῷ δύνασθαι ποιεῖν τὰ ἀγαθὰ, οἱ μὴ ποιοῦντες αὐτὰ διαβάλλονται ὡς φαῦλοι. Τοῖς δὲ μὴ δυναμένοις οὔτε φόγος, οὔτε ἔπαινος ἐπα-
 20 κολουθεῖ.

53. « Διό¹ εὐχαριστήσωμεν τῷ Θεῷ τῷ ποιήσαντι ἡμᾶς κατ'εἰκόνα ἑαυτοῦ καὶ καθ' ὁμοίωσιν, καὶ δόντι² ἡμῖν τὸ αὐτεξούσιον, δι' οὗ ἀποθεωθῆναι δυνάμεθα, κτίσοντες ἑαυτῶν τὰς ψυχὰς διὰ τῶν ἀγαθῶν πράξεων. Λέγει γὰρ ἡ Γραφή· Ἐὰν θέλητε, θεοί
 25 ἐστε καὶ υἱοὶ τοῦ Ὑψίστου πάντες. Ἐν γὰρ τῷ αὐτεξουσίῳ καὶ τὸν ἔπαινον καὶ τὸν φόγον ἔχομεν. Διὰ τοῦτο γὰρ ὁ Θεὸς τὸν ἀνθρώπινον νοῦν ἐπιστήμης δεκτικὸν ἐποίησεν, ἵνα γινώσκων τὰ καλὰ καὶ τὰ φαῦλα, τὸ ἀρέσκον³ αὐτῷ ἐπιλέγηται. Καὶ δέδωκεν ἡμῖν ἐντολὰς ἅς ὀφείλομεν ποιεῖν· δι' ὧν δυνάμεθα σωθῆναι ».
 30 54. Καὶ ὁ Εὐξινιανὸς εἶπεν· « Ἀκριβῶς ὄντως νῦν ἐπίσταμαι ὅτι αὐτεξουσίος ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος καὶ κατὰ προαίρεσιν

¹ Ms. δι' ὧ.

² Ms. δόντα.

³ Ms. ἀρέσκων.

ἀμαρτάνει ». Καὶ ταῦτα εἰπόντος, τῆς ἐνάτης ὥρας καταλαβούσης, πάλιν ὁ ἅγιος Ἀβέρκιος ἀναστὰς (f. 293 v°) καὶ ἀσπασάμενος καὶ εὐλογήσας πάντας τοὺς περιεστῶτας, ἀπέλυσε πάντας ἅμα τῷ Εὐξινιανῷ.

55. Πάλιν οὖν μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπορεύετο ὁ ἅγιος Ἀβέρ- 5
κιος μετὰ τῶν ἀδελφῶν εἰς τὰς πέριξ κώμας καὶ χωρία, μάλιστα τὰ γειτνιάζοντα τῆς πόλεως αὐτοῦ. Ἐπειδὴ ἤκουσεν ἐκεῖσε πολλοὺς κλινήρεις ὄντας ἐν νόσοις διαφόροις συνεχομένους καὶ ἀπελθὼν καὶ θεραπεύσας αὐτοὺς εὗρεν, ὅτι βαλανεῖον οὐκ ἔχουσι καὶ διὰ 10
τοῦτο ἐταλαιπωροῦντο.

56. Ἐλθὼν οὖν εἰς τόπον λεγόμενον ἄγρον παρὰ ποταμὸν καὶ κλίνας τὰ γόνατα, προσεῦξατο λέγων· « Κύριε ὁ Θεὸς τῶν οἰκτιρμῶν, ὁ αἰτεῖν σε κελεύσας ἡμῖν, καὶ παρέχων τοῖς αἰτοῦσιν ἀφθόνως ἃ χρήζουσιν, αὐτὸς καὶ νῦν ἐπάκουσον ἐμοῦ τοῦ δούλου 15
σου καὶ παράσχου χάριν τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ ἀναβλυσάτω πηγὴ 15
θερμῶν ὑδάτων, ἵνα πάντες οἱ εἰς αὐτὰ ἀπολουόμενοι θεραπεύωνται ἀπὸ πάσης νόσου ».

57. Καὶ πληρώσαντος αὐτοῦ τὴν εὐχὴν, αἰφνίδιον ὑπήχησεν, αἰθρίου ὄντος τοῦ ἀέρος, ὥστε πάντας θροηθῆναι καὶ μετὰ τῆς βρόντης εὐθέως καὶ ἡ πηγὴ τῶν θερμῶν ὑδάτων ἀνέβλυσεν εἰς 20
τὸν τόπον, ἐνθα ὁ ἅγιος Ἀβέρκιος τὰ γόνατα ἔκλινεν.

58. Οἱ δὲ παρестῶτες πάντες εὐλόγησαν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι θαύματι. Ὁ δὲ ἅγιος (f. 294 r°) Ἀβέρκιος παρεκελεύσατο τοῖς ἐν τῷ ἄγρῳ ἐφ' ᾧ λάκκους ὀρύξαι¹ βαθυτέ- 25
ρους εἰς τὸ σωρεύεσθαι τὰ θερμὰ ὕδατα καὶ εἰς αὐτὰ ἀπολούε- 25
σθαι ἅπαντας.

59. Ὑπέστρεφεν οὖν πάλιν ὁ ἅγιος ἐπὶ τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ ἰδοὺ ὁ διάβολος νομίζων² πειράζειν αὐτὸν σχῆμα καὶ ἐσθῆτα γυναικὸς ἐπαναλαβὼν, προσήει τῷ ἁγίῳ Ἀβερκίῳ, ὡς δῆθεν χρεῖαν ἔχουσα τοῦ εὐλογηθῆναι παρ' αὐτοῦ. Ἐμβλέψας δὲ εἰς τὸ πρόσ- 30
ωπον αὐτῆς ὁ ἅγιος Ἀβέρκιος καὶ θελήσας μεταστραφῆναι προσ- 30
έκρουσε τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν εἰς λίθον ὡς καὶ τὸν ἀστρά-

¹ Ms. ὀρύξαι.

² Ms. νομίζον.

γαλον αὐτοῦ πληῖσαι καὶ περιαργῆς γενόμενος ἐπένευσε καὶ τῇ χειρὶ αὐτοῦ προσέτριβε τὸν τόπον ὃν ἐπλήγη.

60. Ὁ δὲ διάβολος γελάσας καὶ πάλιν εἰς τὸ ἴδιον σχῆμα μεταβληθεὶς, εἶπε πρὸς τὸν ἅγιον· « Μὴ νομίσης ἀπ' ἐκείνων εἶναι
5 με τῶν ταπεινῶν δαιμόνων, ἅτινα διαφόρως σὺ ἐφυγάδευσας. Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐκατόνταρχος τῶν δαιμόνων καὶ ἰδοὺ καὶ περὶ μου ἔλαβες. Ὁ γὰρ τοὺς ἄλλους θεραπεύων ἀπὸ τῶν ὀδυνῶν αὐτῶν, ἰδοὺ ἀπ' ἐμοῦ ὠδυνήθης ».

61. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ δαίμων εἰσῆλθεν εἰς ἓνα τῶν παρ-
10 ἱσταμένων νεανίσκων καὶ ἤρξατο ἐλέγχειν αὐτὸν καὶ σπαράσσειν. Ὁ δὲ ἅγιος Ἀβέρκιος προσευξάμενος καὶ ἐξορκίσας τὸν δαίμονα ἐξῆ (f. 294 v°) λασεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νεανίσκου καὶ ἐξελθὼν πάλιν, μεῖζονι χρησάμενος φωνῇ, ἔκραξε λέγων· « Ταχύ, Ἀβέρκιε, ποιήσω σε ἄκοντα καὶ μὴ βουλόμενον καὶ τὴν Ῥωμαίων πατῆσαι πόλιν ».
15 Καὶ ταῦτα ἀπειλήσας ὁ δαίμων ἀφανῆς ἐγένετο.

62. Ὁ δὲ ἅγιος Ἀβέρκιος πρὸς τὸ παρὸν ἐθαύμασε τὴν ἀναι-
δειαν τοῦ δαίμονος καὶ ὑποστρέψας εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἔμεινεν
ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ἑπτὰ νύκτας νηστεύων μετὰ τῶν ἀδελφῶν καὶ
προσευχόμενος, ὅπως μὴ λάβοι ὁ διάβολος κατ' αὐτοῦ τοιαύτην
20 ἐξουσίαν.

63. Καὶ τῇ ἐβδόμῃ νυκτὶ παρέστη αὐτῷ ὁ Κύριος λέγων·
« Ἀβέρκιε, καὶ τοῦτο οἰκονομία μεγάλη γενήσεται, ὅπως καὶ τοὺς
ἐν Ῥώμῃ ἀδελφούς σου ἐπιστηρίξης εἰς τὴν πίστιν. Θάρρει οὖν,
ἡ γὰρ χάρις μου μετὰ σοῦ ἐστίν ».

25 64. Ὁ δὲ ἅγιος Ἀβέρκιος διυπνισθεὶς καὶ εὐλογήσας τὸν Θεόν, εἶπεν· « Γένοιτο, Κύριε, κατὰ τὸ ῥῆμά σου ». Καὶ τὴν ὀπτασίαν διηγήσατο πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς, ὡς χρὴ αὐτὸν καὶ ἐν Ῥώμῃ ἀπελ-
θεῖν, καὶ τοῦ λοιποῦ διετέλει διδάσκων καὶ κατηχῶν καὶ βαπτίζων
τοὺς πιστεύοντας εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

30 65. Ὁ δὲ δαίμων μὴδὲν ὑποτειλάμενος, αὐθιμερὸν ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ῥώμην καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως Ἀντωνίνου, ὀνόματι Λουκίλλαν οὖσαν ὡς ἐτῶν δεκαεξί, κάλλει καὶ με (f. 295 r°) γέθει ὑπερφέρουσαν πάσας τὰς καθ' ἑαυτὴν παρ-
θένους.

66. Ἡ δὲ κόρη εὐθέως ἤρξατο μαίνεσθαι δαιμονιώσα καὶ τὰς χεῖρας μασᾶσθαι. Πλειστάκις δὲ τούτου συμβαίνοντος αὐτῇ ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ Αὐγούστα Φαυστίνα, πολλῇ θλίψει συνείχοντο καὶ συμφορὰν μεγάλην ἠγοῦντο τὸ πρᾶγμα, οὐ μόνον διὰ τὴν θυγατέρα, ὅτι ἔπασχε, (καίπερ μέγας δι' αὐτὴν ἀνιῶμενοι), ⁵ ἀλλ' ὅτι καὶ μεμνηστευτένη ἐτύγχανεν ἡ κόρη πρὸς γάμον, Λουκίῳ Βήρῳ¹ τῷ σὺν αὐτῷ τῷ αὐτοκράτορι Ἀντωνίνῳ, ὅντινα πρὸ ὀλίγου χρόνου ὁ Ἀντωνῖνος ἐξέπεμψε μετὰ στρατιᾶς εἰς τὰ ἑῷα μέρη, πολεμήσοντα² Βουλγέσσῳ³ τῷ βασιλεῖ.

67. Συνετάξαντο οὖν ἀμρότεροι εἰς ὠρισμένην προθεσμίαν, ¹⁰ ὁ μὲν Λούκιος ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς, ὁ δὲ Ἀντωνῖνος ἀπὸ τῆς Ῥώμης καταλαμβάνειν μετὰ τῆς κόρης τὴν Ἐφεσίῳ πόλιν, καὶ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀρτέμιδος τὸν μὲν παραδιδόναι, τὸν δὲ παραλαμβάνειν τὴν παρθένον.

68. Ἐπεὶ οὖν τῆς προθεσμίας ὁ καιρὸς ἐνίστατο καὶ ἠθύμει ¹⁵ σφόδρα καὶ ἠπορεῖτο ὁ Ἀντωνῖνος περὶ τῆς κόρης, ἠναγκάσθη γράψαι πρὸς τὸν Λούκιον, πρόφασιν ποιούμενος, ὡς τὸ Γερμανῶν ἔθνος διέβη τὸν Ῥῆνον ποταμὸν καὶ πορθεῖ τὰς πόλεις καὶ τὰς κώμας τῆς ἐπικρατείας Ῥωμαίων, καὶ διὰ τοῦτο (f. 295 v°) πρὸς τὸ παρὸν μὴ δύνασθαι πρὸς τὰ δόξαντα μετὰ τῆς θυγατρὸς συν- ²⁰ δραμεῖν· ἀλλ' εἰς τὸ μέλλον ἔτος ὑπέσχετο ἄγειν αὐτῷ τὴν κόρην.

69. Ὁ δὲ Λούκιος, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἔπλει ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς ἐπὶ τὴν Ἐφεσον πρὸς τὴν προθεσμίαν κατὰ μέσσην τὴν θάλασσαν

¹ Ms. Βήρῳ. Le codex porte tantôt Λούκιος, tantôt Λεύκιος.

² Ms. πολεμή.

³ Βουλγέστος est aussi nommé dans un tétradrachme d'argent Ὀλάγαστος: au revers en effet de la monnaie il y a: Βασιλέως βασιλείων, Ἀρσάκου, Ὀλαγαστου, Δακίλου, Ἐπιφάνους, Φιλελληνος. C'est Vologèse III, roi des Parthes. Vers 162 il envahit les provinces romaines d'Arménie et de Syrie. Lucius Verus, frère de Marc Aurèle, qui de nom dirigeait la campagne contre les Parthes, resta à Antioche et envoya son lieutenant Avidius Cassius, un Syrien, qui triompha des Parthes, grâce à la forte discipline qu'il remit dans l'armée amollie par les délices de Daphné. Vologèse III demanda la paix en 165. Marc Aurèle et Lucius Verus purent alors célébrer ce triomphe et prendre les titres de Parthique, d'Arméniaque et de Médique. Cf. Victor Duruy *Hist. de Romains*, t. V, p. 179-184. Paris (Hachette) 1882.

ὑπήντησε τὴν ἀπὸ Ἀντωνίνου πεμφθεῖσαν αὐτῷ ἀπόκρισιν καὶ πάνυ δυσφορήσας ὑπέτρεψεν ἐπὶ Ἀντιόχειαν τὴν ἐπὶ Δάφνης.

70. Ὁ δὲ Ἀντωνῖνος ὁ βασιλεὺς, ὀχλούμενος καὶ μάλιστα ὑπὸ τῆς βασιλίσσης περὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, συνήγαγε πάντας
 5 τοὺς ἱερεῖς τῶν δαιμόνων, οὐ μόνον ἀπὸ Ῥώμης, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πάσης Ἰταλίας καὶ τοὺς οἰωνοσκόπους ἀπὸ Τυρρηνίας καὶ πολλὰς περινοίας καὶ ἐξορκισμοὺς μηχανωμένων αὐτῶν πρὸς τὸ ἰάσασθαι τὴν κόρην, οὐδὲν πλέον ἴσχυον, ἀλλ' ἢ μᾶλλον καὶ ἐβλαπτον αὐτήν, τοῦ δαίμονος σπαράττοντος αὐτήν καὶ βοῶντος· « Εἰ
 10 μὴ ἔλθοι Ἀβέρκιος, ὁ ἐπίσκοπος τῶν χριστιανῶν τῆς Ἱεραπολιτῶν τῆς πόλεως τῆς Φρυγίας καλουμένης μικρᾶς, οὐκ ἂν ἐξέλθοι μὴ ¹ ποτε ἀπὸ τοῦ πλάσματος τούτου ».

71. Ἐπιμένοντος δὲ τοῦ δαίμονος καὶ τὰ αὐτὰ βοῶντος διὰ τῆς κόρης ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ὁ βασιλεὺς καλέσας τὸν ὑπαρχον
 15 τῆς αὐλῆς Κορνηλιανόν, (f. 296 r°) ἐπυνθάνετο παρ' αὐτοῦ εἰ οἶδεν πόλιν Ἱεράπολιν καλουμένην, ὑπὸ Φρυγίαν τὴν μικράν. Ὁ δὲ καὶ πάνυ, ἔφασκε, καὶ ἐξ αὐτῆς ὠρμαῖσθαι Εὐξινιανὸν ἄνδρα μέγιστον, ὥτινι διαφόρως τὸ ὑμέτερον κράτος ἐπιστέλλει περὶ τινων πραγμάτων ἀναγκαίων καὶ τῇ βασιλείᾳ προσηκόντων.

20 72. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπομνησθεὶς τὸ ὄνομα καὶ περιχαρὲς γενόμενος, ἐκέλευσεν εὐτρεπισθῆναι μάγιστρίανους, ποιήσας ἐπιστολὴν πρὸς Εὐξινιανὸν ἔχουσιν οὕτως·

« Αὐτοκράτωρ, καῖσαρ Αὐριλλιανὸς Μάρκος Ἀντωνῖνος, Σε-
 « βαστός, Γερμανικός, Σαρματικός, Εὐξινιανῷ Πουλλίῳ τῷ ἰδίῳ
 25 « χαίρειν ».

« Ἐργῷ πειραθέντες τῆς σῆς ἀγχινοίας περὶ ὧν κατ' ἐπι-
 « τροπὴν ἡμετέραν ἑναγχος πρὸ μικροῦ ² διεπράξω κατὰ τὴν
 « Σμυρναίων ³ πόλιν ὡς ἐπικουφίσαι τοῖς ἐκεῖσε οἰκοῦσι τὴν συμ-
 « βάσαν αὐτοῖς συμφορὰν ἐκ τοῦ κλόνου τῆς γῆς, τὴν σὴν ἀγρυπ-

¹ Ms. μίποτε.

² Πρὸ μικροῦ, sont à la marge, et sont surmontés d'un signe. Il nous semble que c'est l'ἀντίστοιμα περιεστιγμένον qui relève les tautologies. Ἐναγχος et πρὸ μικροῦ, sont en effet des synonymes.

³ Ms. Σμυρνέων.

« νίαν καὶ ἐπιμέλειαν ἐθαυμάσαμεν, μάλιστα καὶ Κιλικίου τοῦ
 « ἡμετέρου ἐπιτρόπου σαφῶς ἀπαγγείλαντος ἡμῖν περὶ τούτου,
 « δι' οὗ καὶ τὴν ἀναφορὰν τῶν ἐκεῖσε ἐποπτευθέντων παρὰ σοῦ
 « πραγμάτων ἀπέστειλας ἡμῖν. Διὸ καὶ συνομολογοῦμεν ὑπὲρ
 « τούτου τὰ μέγιστα σοὶ εὐχαριστεῖν. Ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος ἐγ- 5
 « νώσθη ἡμῖν Ἀβέρκιον ἐπίσκοπον τῆς τῶν χριστιανῶν ὄντα
 « (f. 296 v°) θρησκείας τῆς κατὰ σέ Ἱεραπολιτῶν πόλεως, ἄνδρα
 « θεοσεβῆ ὑπάρχοντα, ὡς δαίμονας ἀπελαύνειν καὶ ἄλλας ἰάσεις
 « ποιεῖν, τούτου κατὰ τὸ ἀναγκαῖον χρήζοντες, κελεύομεν τῇ
 « σῇ στερρότητι προτρέψασθαι τὸν εἰρημένον ἄνδρα γενέσθαι 10
 « παρ' ἡμῖν. Διὰ γὰρ ταύτην τὴν αἰτίαν καὶ Οὐαλλέριον καὶ
 « Βασιανὸν μαγιστριανούς τῶν θείων ἡμῶν ὄρφικίων, ἀπεστεί-
 « λαμεν ὀφείλοντας μετὰ πάσης τιμῆς διασῶσαι τὸν ἄνδρα. Καὶ
 « πάντως τοῦτο πράξεις, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ τούτου οὐ μετρίαν
 « σοὶ προσομολογήσω τὴν χάριν. Ἐρρωσο ».

15

73. Δεξάμενοι οὖν οἱ μαγιστριανοὶ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην
 καὶ προσταχθέντες συνόνῳ πολλῷ τῇ πορείᾳ χρῆσασθαι, ἐξῆλθον
 ἀπὸ τῆς Ῥώμης, καὶ δύο ἡμέρας ἐλάσαντες, κατέλαβον τὸ
 Βρεντήσιον.

74. Καὶ εὐρόντες πλοῖον ἔτοιμον εἰς τοῦτο παρεσκευασμένον, 20
 προπέμφσαντος Κορνηλιανοῦ τοῦ ὑπάρχου, εἰσελθόντες ἐν αὐτῷ,
 τοῦ ἀνέμου κατὰ πρύμναν ἰσταμένου, ἐβδόμη ἡμέρᾳ διεπέρασαν
 τὸν Ἰώνειον καλούμενον κόλπον, καὶ προσέμιζαν τῇ Πελοποννήσῳ.

75. Ἐκεῖθεν δὲ πάλιν τοῖς δημοσίοις ἵπποις χρησάμενοι, διὰ 25
 δεκαπέντε τῶν πασῶν ἡμερῶν κατέλαβον τὸ Βυζάντιον, κακεῖθεν
 αὐθημερὸν διαπλεύσαντες εἰς τὴν Νικομηδεῶν πόλιν, καὶ πάλιν
 τοῖς κουν (f. 297 r°) δούροις χρησάμενοι, εἰς ἄλλας δύο ἡμέρας
 ἔφθασαν κατὰ τὴν Συναδέων μητρόπολιν τῆς προλεχθείσης Φρυ-
 γίας. Καὶ ἀπέδωκαν τὰ γράμματα ἀπὸ Κορνηλιανοῦ τοῦ ὑπάρχου
 πρὸς τὸν ἡγεμόνα¹ Σπινθῆρα περὶ τούτου γραφέντα. Ὁ γὰρ Δο- 30
 λαβελλάς, ἥδη τοῦ χρόνου αὐτῷ παρωχηκότος, ἐπέπαυτο τῆς
 ἀρχῆς.

76. Λαβόντες οὖν ὁδηγούς παρὰ τοῦ ἡγεμόνος καὶ ἀλλά-

¹ Ms. ἡγεμῶνα.

ξαντες τοὺς ἵππους ¹, ἐνάτῃ ὥρᾳ τῆς αὐτῆς ἡμέρας, καταλαμβάνουσι τὴν Ἱεραπολιτῶν πόλιν. Συνέβη δὲ αὐτοὺς εἰσερχομένους τὴν πόρταν, ὑπαντῆσαι τῷ ἁγίῳ Ἀβερκίῳ εἰωθότι περὶ τὴν ἐνάτην ὥραν ἀναχωρεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

5 77. Οἱ οὖν βεριδάριοι ἐπηρώτων αὐτὸν περὶ τοῦ Εὐξινιανοῦ εἰ ἐνδημεῖ τῇ πόλει καὶ ἔνθα κατὰγεται. Τοῦ δὲ ἁγίου ἀντερωτήσαντος δι' ἣν αἰτίαν ἐπιζητοῦσι τὸν ἄνδρα (ἐδεδοίκει γὰρ αὐτοῦ ὡς περὶ φίλου μὴ τι ἐναντίον ἐστὶ κατ' αὐτοῦ, ἐπειδὴ δὲ ἑώρα μετὰ σπουδῆς ἐπερωτῶντας τοὺς βεριδάριους) εἰς ἕξ αὐτῶν
10 ἀγανακτήσας δι' ὅτι ἀντεπερώτησε καὶ μὴ εὐθέως ἀπεκρίνατο, ὀξύρροπος ὢν, ἐπανετίεινε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ὡς πατάξων τὸν ἅγιον τῇ μᾶστιγι, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ξηρά.

78. Ἰδόντες (f. 297 v°) οὖν τὸ παράδοξον θαῦμα ἐφοβήθησαν καὶ συντόμως ἀποβάντες τῶν ἵππων, προσέπεσον τῷ ἁγίῳ εἰς
15 τὸ θεραπεῦσαι τὴν δεξιὰν τοῦ Οὐαλερίου ². Ὁ δὲ ἅγιος ἀψάμενος τῆς χειρὸς αὐτοῦ, αὖθις ὑγιᾶ ³ αὐτὸν ἀπεκατέστησε. Καὶ μαθὼν ὅτι γράμματα ἔχουσι τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς τὸν Εὐξινιανόν, ἐβάδιζε μετ' αὐτῶν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ.

79. Ὅστις δεξάμενος τὴν ἐπιστολὴν τοῦ βασιλέως καὶ γνοὺς
20 τὴν δύναμιν τῶν γεγραμμένων, ἐπέδειξε τῷ ἁγίῳ Ἀβερκίῳ καὶ παρεκάλει αὐτὸν εἰς τὸ μὴ ὑπερθέσθαι, ἀλλ' εὐθέως ἀναδέξασθαι τὴν πορείαν καὶ ἀπελθεῖν εἰς τὴν Ῥώμην. Ὁ δὲ καὶ πάνυ προθύμως ὑπέσχετο εἰπὼν ὡς « Καὶ τοῦτο προεμήνυσεν ὁ Κύριός μου τῷ δούλῳ αὐτοῦ ».

25 80. Ξενίσαντες οὖν τοὺς βεριδάριους ἐπὶ δύο ἡμέρας καὶ μαθόντες παρ' αὐτῶν τὸν τε πλοῦν καὶ τὴν ὁδὸν πᾶσαν, ἣν διῆλθον, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀπέλυσαν αὐτοὺς, συνταξαμένου αὐτοῖς τοῦ ἁγίου Ἀβερκίου, μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας εἰς τὸν λεγόμενον Πόρτον πλησίον τῆς Ῥώμης εὐρίσκεισθαι καὶ οὕτω μετ' αὐτῶν
30 ἀπέρχεσθαι ἐν τῇ Ῥώμῃ.

¹ Ms. ἱππεῖς.

² Le cod. porte tantôt Οὐαλλέριος, tantôt Οὐαλέριος.

³ Ms. ὑγιᾶ.

81. Οἱ δὲ βεριδάριοι ἄκοντες μὲν ἐπείθοντο, φοβηθέντες ἐκ τοῦ προτέρου θαύματος τοῦ (f. 298 r°) γενομένου περὶ τὴν δεξιὰν ἐνός ἐξ αὐτῶν. Λαβόντες τὰ ἀντίγραφα παρὰ τοῦ Εὐξινιανοῦ ἀπῆλθον πάλιν χρησάμενοι τοῖς δημοσίοις ἵπποις.

82. Ὁ δὲ ἅγιος Ἀβέρκιος διαλεχθεὶς τοῖς ἀδελφοῖς ὡς μέλλων 5 ἐξορμᾶν ἐπὶ τὴν Ρώμην καὶ ὁρῶν πάντας θλιβομένους καὶ βαρέως φέροντας τὴν ἀποδημίαν αὐτοῦ παρεκάλεσεν αὐτοὺς εὐθυμεῖν μᾶλλον καὶ εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅπως δεῖξῃ καὶ νῦν τὴν εὐσπλαγχίαν αὐτοῦ καὶ δύναμιν καὶ ἐν τῇ Ρώμῃ διὰ τοῦ δούλου αὐτοῦ.

83. Καὶ εὐτρεπισθεὶς ἔλαβεν ἄσκον καὶ ἔβαλεν εἰς αὐτὸν οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ ὄξος καὶ ἔμιξεν ἀμρότερα καὶ ὀλίγους ἄρτους βαστάσας καὶ καθεὶς ἐπὶ πῶλον ὄνου ἐξῆλθε τῆς πόλεως.

84. Καὶ προβάς ὀλίγην ὁδὸν καὶ ἰδὼν ἄνδρα σκάπτοντα τὰ ἀμπέλια αὐτοῦ, ὀνόματι Τροφιμίωνα, ἐκάλεσεν αὐτὸν ἐξ ὀνόματος 15 λέγων. « Δεῦρο, Τροφιμίον, σύνελθέ μοι ὀλίγην ὁδὸν ἕως Ῥώμης ».

85. Ὁ δὲ ὑπακούσας καὶ καταλείψας τὴν δίκελλαν αὐτοῦ καὶ βαλὼν τὸ περιβόλαιον, ἠκολούθησε τῷ ἁγίῳ Ἀβερκίῳ. Καὶ ὁσάκις μὲν ἠβούλοντο ἄρτου καὶ οἶνου μεταλαβεῖν, κατὰ γνώμην τοῦ ἁγίου λύων ὁ Τροφιμίον τὸν ἄσκον προσφόρως, ὅπερ 20 ἐκ τοῦ ἀσκοῦ καθαρὸν ἐξήρχετο. Εἰ δέ που ὁ Τροφιμίον (f. 298 v°) διψήσας καθ' ἑαυτὸν ἠβουλήθη λῦσαι τὸν ἄσκον καὶ ἐκβαλεῖν¹ οἶνον, ἔλαιον καὶ ὄξος μετ' αὐτοῦ ἐξήει, καὶ ἀπλῶς τὰ ἐναντία ὧν ἐβούλετο εὑρίσκειν, ὡς μηκέτι τολμῆσαι αὐτὸν ἄνευ γνώμης τοῦ ἁγίου ἁψασθαι τοῦ ἁγγείου.

86. Τὴν δὲ πορείαν αὐτῶν, τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος αὐτοῖς, εὐμαρῶς διανύσαντες, ἐγένοντο ἐν Ἀτταλείᾳ τῆς Παμφιλίας καὶ εὖρον ἔτοιμον πλοῖον μέλλον² ἀνάγεσθαι ἐπὶ τὴν Ῥώμην· καὶ εἰσελθόντες εἰς αὐτὸ κατὰ τὴν σύγταξιν τὴν γενομένην μετὰ τῶν βεριδარიῶν, πρὸ μιᾶς ἡμέρας εὐρέθη ὁ ἅγιος Ἀβέρκιος εἰς 30 τὸν λεγόμενον Πόρτον πλησίον τῆς Ῥώμης περιμένων τοὺς μαγιστριανούς.

¹ Ms. ἐκβάλλαι.

² Ms. μέλλων.

87. Οἱ δὲ μετὰ τρίτην ἡμέραν συνέφθασαν. Πάνυ γὰρ κατὰ τὸν πλοῦν ἐπιάνθησαν. Ἦν γὰρ λοιπὸν χειμερινή ἡ τροπὴ καὶ ἐν πολλῇ ἀθυμίᾳ καὶ περιστάσει συνείχοντο καὶ πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζοντο, ὡς εἰ μὴ εὖροιεν τὸν ἅγιον Ἀβέρκιον κατὰ τὴν
5 σύνταξιν ἐν τῷ Πόρτῳ, ἢ ἐμφανίσοντας χωρὶς αὐτοῦ, βασανιζομένους ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἀποθανεῖν.

88. Ὡς οὖν ἐξῆλθον εἰς τὸν Πόρτον ἀγωνιῶντες¹ καὶ εἰς τὰ ἀγώγια περιεργαζόμενοι ἦσαν, ἀπήντησεν αὐτοῖς ὁ ἅγιος καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς καὶ τὴν (f. 299 r°) δεξιὰν προτείνας ἐμέμ-
10 φετο περὶ τῆς βραδύτητος αὐτῶν.

89. Οἱ δὲ αἰφνίδιον ἰδόντες αὐτὸν, πρῶτον μὲν ἠπίστουν ἀπὸ τῆς χαρᾶς· ἔπειτα δὲ τελείως ἐπιγνόντες, ἔπεσον εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγοντες ὅτι « Πατέρα σε χριστιανῶν ὀνομάζομεν, τιμιωτέραν τῆς προσηγορίας ταύτης μὴ ἔχοντες. Ἐγενήθημεν
15 γὰρ μετ' ἐκείνων ὄντες ἀναίσθητοι. Σωζόμεθα δὲ διὰ σοῦ αἰσθανόμενοι. Σήμερον γὰρ εἰ μὴ εὖρομέν σε, τῆς ζωῆς ἑαυτοὺς ἐβουλόμεθα ἀπαλλάξαι ». Ὁ δὲ ἅγιος Ἀβέρκιος ἐγείρας αὐτοὺς καὶ προτρεψάμενος εὐθυμεῖν, ἐβάδιζε σὺν αὐτοῖς ἐπὶ τὴν Ῥώμην. Οἱ δὲ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς Κορνηλιανὸν τὸν ὑπαρχον.

20 90. Συνέβη δὲ κατ' ἐκεῖνον καιρὸν τὸν αὐτοκράτορα Ἀντωνῖνον μὴ ἐνδημεῖν τῇ πόλει· τῶν γὰρ βαρβάρων μαθόντων, ὡς τὸ πολὺ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος εἰς τὰ ἐῷα μέρη μετὰ τοῦ ἑτέρου αὐτοκράτορος Λουκίου Βήρου ἀπησχολῆσθαι, ἐκ τούτου καταφρονήσαντες διέβησαν τὸν Ῥῆνον ποταμὸν καὶ ἐπὶ ὁρβουν τὴν
25 Ῥωμαίων ἐπικράτειαν, ὡς ἀναγκασθῆναι τὸν Ἀντωνῖνον ἐξελθεῖν μετὰ τοῦ στρατεύματος, ὅσουπερ ἱκανὸς ἐγένετο ἀναγαγεῖν καὶ ἀναστεῖλαι τὰς τῶν βαρβάρων ἐπιδρομάς.

91. Ὁ οὖν ὑπαρχος πρὸς τὴν βασίλισσαν (f. 299 v°) Φαυστίαν, τὴν μητέρα τῆς κόρης ἀπήγαγε τὸν ἅγιον Ἀβέρκιον.
30 Καὶ ἰδοῦσα αὐτὸν ἄνδρα αἰδέσιμον διὰ γῆρας καὶ σύνεσιν (ἦν γὰρ τι καὶ ἀξίωμα περὶ αὐτόν καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς θεάς) ἡσπάσατο αὐτόν καὶ λέγει· « Ὅτι μὲν Θεοῦ ἀγαθοῦ καὶ δυνατοῦ δοῦλος εἶ, δῆλόν ἐστιν ἐξ ὧν ἀπήγγειλαν ἡμῖν οἱ βεριδάριοι ». Πάντα γὰρ

¹ Ms. ἀγωνιόντες.

ἡ βασίλισσα ἐμεμαθήκει παρ' αὐτῶν. Ἐφη οὖν αὐτῷ· « Παρακαλῶ σε μὴ κατοκνήσαι καὶ βασιλέων εὐεργέτην γενέσθαι, σῶζων καὶ ἰώμενος τὸ ταπεινόν μου θυγάτριον. Δωρεαὶ τε ἄξια δοθήσονται σοι παρ' ἐμοῦ ».

92. Ὁ δὲ ἅγιος Ἀβέρκιος εἶπε πρὸς αὐτήν· « Τὴν μὲν γνώ- 5
μην σου ἀποδέχομαι· δωρεὰς δὲ χρημάτων οἱ εἰς Χριστὸν ἐλπίζοντες οὐ χρήζουσιν. Οὐ γὰρ οὕτω μεμαθήκαμεν, ἵνα ἐπὶ μισθῷ τὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ δωρηθέντα ἡμῖν παρέχωμεν ¹ τοῖς ἀνθρώποις. Παρήγγειλε γὰρ ἡμῖν λέγων· Δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. Ἄγε οὖν τὴν θυγατέρα σου καὶ ὄψει ² τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ ».

93. Ἡ δὲ εἰσδραμοῦσα εἰς τὸν ἑαυτῆς θάλαμον καὶ ἐπιλαβομένη τῆς χειρὸς τῆς θυγατρὸς αὐτῆς, ἤγαγε αὐτήν πρὸς τὸν ἅγιον τοῦ Θεοῦ Ἀβέρκιον. Ἡ δὲ κόρη καὶ πρὸ τοῦ ἰδέσθαι τὸ πρόσωπον τοῦ ἁγίου, ἥρξατο σπαράσσειν (f. 330 r°) αὐτήν καὶ 15
κράζειν διὰ τοῦ συνέχοντος αὐτήν δαίμονος· « Ἴδου Ἀβέρκιε, ὡς ἐπηγγειλάμην σοι, ἐποίησά σε καὶ ἐν Ῥώμῃ πατῆσαι ».

94. Ὁ δὲ ἅγιος· « Ναί, φησὶν, ἀλλ' οὐ χαρήσει τούτου ἔνεκεν ». Καὶ ἐκέλευσε τὴν κόρην εἰς ὑπαιθρον τόπον ἀχθῆναι. Καὶ δὴ τῆς βασιλίσσης κελευσάσης, εἰς τὸν ἀσκέπαστον ἱππόδρομον παραφυλακῆς γενομένης, ἐκεῖ ἠνέχθη ἡ παρθένος. 20

95. Καὶ ἐπὶ πολλὰς τὰς ὥρας, τοῦ δαίμονος ἐλέγχοντος αὐτήν καὶ μηδὲν ἄλλο βοῶντος, ἀλλ' ὥσπερ ἐνσεμνυνόμενος, ὅτι δι' αὐτὸν ἦλθεν ³ ὁ ἅγιος τοσαύτην γῆν καὶ θάλασσαν διαπεράσας, καὶ σπαράσσοντος τὴν κόρην τοῦ δαίμονος, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ὁ ἅγιος προσεύξατο λέγων· 25

96. « Σὺ εἶ ἡ ἐλπίς πάντων τῶν εἰς σέ ἐλπίζόντων, Χριστέ. Σὺ καὶ τὸν λεγεῶνα τῶν δαιμόνων κατήργησας καὶ εἰς χοίρους ἐκέλευσας αὐτοὺς ἀπελθεῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου τῷ ἁγίῳ. Καὶ οὗτος ὁ δαίμων ἀποδιωχθήτω τῆς κόρης μηδὲν αὐτήν ἀδικήσας, ὅπως γινώσκονται ⁴ πάντες οἱ παριστάμενοι, ὅτι πλήν σου οὐκ 30

¹ Ms. παρέχομεν.

² Ms. ὄψη. Cette forme est correcte mais moins employée que l'autre.

³ Ms. ἦθεν.

⁴ Ms. γινώσκονται.

ἔστιν ἄλλος Θεός ». Καὶ ταῦτα εἰπὼν καὶ δριμύ ἐμβλέψας, εἰς τὴν κόρην ἔφη· « Ἐπιτάσσει σοι Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς δι' ἐμοῦ, ἐξελθε πνεῦμα πονηρὸν ἀπὸ τῆς κόρης μηδὲν αὐτὴν ἀδικήσας ».

97. Ταῦτα (f. 300 v°) δὲ ἀκούσας ὁ δαίμων ἀπεκρίθη·
 5 « Κἀγὼ οὖν ὀρκῶ σε κατὰ τοῦ Χριστοῦ, μὴ με πέμψῃς εἰς τόπον ἄγριον, εἰ μὴ ἔνθα ἐξ ἀρχῆς ὄκουν. Οὕτω γὰρ μὴ βλάβας τὴν κόρην, ταύτης ἀπαλλαγῆσομαι ».

98. Ὁ δὲ ἅγιος Ἀβέρκιος εἶπεν· « Εἰς μὲν ἄγριον ὄρος οὐκ ἀποστελῶ σε, ἀλλ' εἰς τὸν τόπον ἀπελθε, ἔνθα ἐπιτάσσει σοι ὁ
 10 Χριστὸς δι' ἐμοῦ. Ἀνθ' ὅτου δὲ ἐτόλμησας εἰς Ῥώμην ἀγαγεῖν¹ με, κἀγὼ ἐπιτάττω σοι, ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, βαστάξαι² τὸν βωμὸν τοῦτον », ὑποδείξας αὐτῷ τῇ χειρὶ βωμὸν μαρμάρου πλησίον αὐτοῦ ἰστάμενον, τοῦ ἀποσῶσαι αὐτόν, φησίν, « εἰς τὴν πόλιν μου Ἱεράπολιν καὶ τοῦτον στῆσαι πλησίον τῆς νοτεινῆς
 15 πόρτης ».

99. Καὶ ὁ δαίμων ὑπακούσας εὐθέως ἐξῆλθεν ἀπὸ τῆς κόρης μηδὲν αὐτὴν ἀδικήσας. Καὶ πάντων βλέπόντων, ὑπεισῆλθεν εἰς τὸν βωμὸν καὶ ἐβάσταξεν αὐτόν στενάξας μέγα. Καὶ διαβάς τὸν ἱππόδρομον, καθὼς ἐκελεύσθη ὑπὸ τοῦ ἁγίου, ἤγαγεν αὐτόν
 20 καὶ ἔστησεν ἐν ᾧ προσετάγη τόπῳ.

100. Ἡ δὲ κόρη ὀλιγορήσασα³, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου Ἀβερχίου ἐπὶ πολλὰς ὥρας μὴ δυναμένη λαλῆσαι, ὥς καὶ τὴν μητέρα αὐτῆς καὶ πάντας τοὺς προεστῶτας νομίζειν ὅτι ἀπέθανεν.

25 101. Ἡ δὲ βασίλισσα εἶπε πρὸς τὸν ἅγιον· « Τί τοῦτο ἐποίησας; Νομίζω ὅτι⁴ μετὰ τοῦ δαίμονος (f. 301 r°) καὶ τῆς ζωῆς αὐτῆς ἀπήλλαξας ». Ὁ δὲ ἅγιος ἰδὼν τὴν περίστασιν αὐτῶν, ἐπινεύσας καὶ δοὺς χεῖρα τῇ κόρῃ, ἤγειρεν αὐτὴν καὶ ἔστησεν ὑγιαίνουσαν καὶ σωφρονοῦσαν· καὶ εἶπε πρὸς τὴν μητέρα αὐτῆς·
 30 « Ἰδοὺ ἔχεις τὴν θυγατέρα σου, τοῦ μὲν δαίμονος ἀπηλλαγμένην, τῆς δὲ ζωῆς μὴ στερηθεῖσαν ».

¹ Ms. ἀγάγει.

² Il y a en marge la sigle ση = σημείον ὡραῖον!

³ Ms. ὀλιγόρησασα.

⁴ Ms. ἔτι.

102. Ἡ δὲ μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ δακρύων πολλῶν περιλαβοῦσα τὴν θυγατέρα αὐτῆς, καὶ ἐκπλαγεῖσα ἐπὶ πολλὰς τὰς ὥρας, προσπεσοῦσα τῷ ἁγίῳ παρεκάλει αὐτὸν λέγουσα, ὅπως ἀξίας δωρεὰς λάβοι παρ' αὐτῆς. Ὁ δὲ ἅγιος περὶ μὲν χρημάτων οὐδὲ ἀκοῦσαι ἠνέσχετο εἰπὼν· « Τί δέοιτο χρημάτων, οὐ- 5
τινος ἄρτος καὶ ὕδωρ αὐταρχες εἰς τροφήν; » Ἦτησε δὲ αὐτὴν ἐφ' ᾧ κτισθῆναι βαλανεῖον ἐπὶ τῷ ἀγρῷ τῷ ἐπιλεγομένῳ παρὰ ποταμόν, ἔνθα κλίνας τὰ γόνατα προσεύξατο καὶ αἱ πηγαὶ τῶν θερμῶν ὑδάτων ἀνέβλυσαν, ἀπονεῖμαι δὲ καὶ σιτηρέσιον τοῖς πτω-
χοῖς τῆς πόλεως αὐτοῦ καθ' ἕκαστον ἔτος τρισχιλίους μοδίους 10
σίτου.

103. Ἡ οὖν βασίλισσα μετὰ σπουδῆς μεταπεμφαμένη Κορνηλιανὸν τὸν ὑπαρχον, ἐκέλευσεν αὐτῷ πάντα τὰ αἰτηθέντα ὑπὸ τοῦ ἁγίου εἰς πέρας ἀγαγεῖν. Ὁ δὲ μὴ μελλήσας, εὐθέως τὸν ἀρχιτέκτονα μετὰ προστάγματος ἐκπέμψας πρὸς Σπινθῆρα, 15
(f. 301 v°) τὸν κατ' ἐκεῖνον καιρὸν ἄρχοντα Φρυγίας, χρήματα ἐπιδοῦναι, ὅσα δέοι τῷ ἀρχιτέκτονι εἰς τὸ κτισθῆναι τὸ βαλανεῖον, ἀπονεῖμαι δὲ καὶ τοὺς τρισχιλίους μοδίους τοῦ σίτου εἰς ὑπηρεσίαν τοῖς πτωχοῖς τοῖς ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ.

104. Κτισθέντος οὖν τοῦ βαλανείου ἐν τῷ εἰρημένῳ ἀγρῷ, 20
ἀπὸ τότε οὐκ ἔτι ὁ παρὰ ποταμόν ἀγρός, ἀλλ' ἀγρός θερμῶν ἐπωνομάσθη. Τὸ δὲ σιτηρέσιον ἔμεινε χορηγούμενον ἄχρι τῶν χρόνων Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου. Ἐκεῖνου μὴ μόνον τοὺς χριστιανούς διώξαντος, ἀλλὰ καὶ ἐπιφθονήσαντος ταῖς τοιαύταις δωρεαῖς, ἐκέλευσε τὰ ὅπως οὖν παρεχόμενα αὐτοῖς πάντα ἀναρτηθῆναι. 25
Ἐκ τοῦ τρόπου οὖν ἐκεῖνου καὶ ἡ τοιαύτη σιτηρεσία ἀπεστερήθη.

105. Αὐτὸν δὲ ὁ ἅγιος Ἀβέρκιος, ἐπιμείνας ἐφ' ἱκανὸν χρόνον καὶ χρηματίσας τὰς ἐκκλησίας, τὰς ἐν Ῥώμῃ, τῶν χριστιανῶν, οἰκουμενικός διδάσκαλος γέγονε. Καὶ δὴ τοῦ ἀέρος ὑποφαινοντος, εἶδε πάλιν κατ' ὄναρ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν 30
λέγοντα πρὸς αὐτόν· « Ἀβέρκιε, δεῖ σε ¹ καὶ τοῖς ἐν Συρίᾳ καὶ Ἀνατολῇ μέλεσί μου φροντίσαι ».

¹ Ms. δεῖσαι.

106. Διυπνισθείς οὖν καὶ περιχαρὴς γενόμενος ἐπὶ τῇ ὁπτασίᾳ τοῦ Κυρίου, θάπτον ᾗτησε τὴν βασίλισσαν ἀπολῦσαι αὐτόν. Πάνυ γὰρ ἐβούλετο ἐκείνη (f. 302 r°) κατέχειν αὐτόν, ὑφορωμένη¹ μὴ, ἀναχωροῦντος αὐτοῦ, πάλιν ὁ δαίμων παρρησίαν λαβὼν ὑποστρέψῃ εἰς τὴν θυγατέρα αὐτῆς. Καὶ παρεκάλει τὸν ἅγιον ἐπιμεῖναι ἐν τῇ Ῥώμῃ. Οὐδὲ γὰρ ἀπέκρυψεν αὐτῷ τὴν ἐαυτῆς γνώμην.

107. Ὁ δὲ ἅγιος θαρρεῖν αὐτὴν περὶ τούτου κελεύσας καὶ μηδὲ ὅλως εἰς ἐννοίαν ἔχειν, ὡς ἔστι δυνατόν δαίμονα ἀντιτάξασθαι τῷ θελήματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ, ᾗτησεν αὐτὴν πλοῖον παρασκευασθῆναι αὐτῷ, ὥστε ἀποπλεῦσαι αὐτόν εἰς τὴν Συρίαν. Ἡ δὲ πεισθεῖσα ἐκέλευσε πάλιν Κορνηλιανῷ τῷ ὑπάρχῳ καὶ τὸ πλοῖον καὶ πάντα τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν εὐτρεπισθῆναι αὐτῷ.

108. Εἰσελθὼν οὖν ὁ ἅγιος Ἀβέρκιος εἰς τὸ πλοῖον, εἰς ὅλας ἐπτά ἡμέρας διέπλευσεν εἰς τὰ μέρη τῆς Συρίας. Καὶ πρῶτον μὲν ἐπεδήμησε τῇ Ἀντιοχείῳ πόλει, τῇ λεγομένῃ ἐπὶ Δάφνην, καὶ ἐν Ἀπαμείᾳ καὶ ἐν Σελευκείᾳ καὶ ταῖς λοιπαῖς πάσαις πόλεσι τῆς Συρίας. Καὶ πάσας σχεδὸν τὰς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ στασιαζούσας πρὸς ἀλλήλας διήλλαξε, νουθετήσας καὶ διδάξας πάντας. Πάνυ γὰρ τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ ἡ αἵρεσίς τοῦ Μαρκιωνος ἐθορύβησε τὰς τῶν χριστιανῶν ἐκκλησίας.

109. Περὰσας δὲ τὸν Εὐφράτην ποταμόν, ἐπεδήμησε (f. 302 v°) καὶ τῇ Νισιβέῳ πόλει καὶ πάσαις ταῖς οἰκούμεναις τὴν Μεσοποταμίαν, ὁμοίως καὶ κεῖ τὰ παραπλήσια διαπραξάμενος. Ὑπεδέξαντο γὰρ αὐτόν πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὡς ἀληθῶς ἀπόστολον Χριστοῦ καὶ πολλὰ χρήματα αὐτῷ παρέσχον. Μὴ βουλομένου δὲ δεῖξασθαι, ἔτι πλέον προσετίθεντο² καὶ ἡνάγκαζον αὐτόν λαβεῖν τὰ χρήματα παρ' αὐτῶν. Ὁ δὲ οὐ κατένευσε.

110. Καὶ δὴ ἀναστὰς εἰς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Βαρχασάνης, ὃς καὶ πλούτῳ καὶ γένει διέφερε πάντων, τοιάδε ἔλεξε. « Χρήματα μὲν οἱ ἀδελφοί, μὴ βουλόμενον λαβεῖν, βιάσασθαι οὐ δυνάμεθα. Ὁ δὲ οὐκ ἔστιν αὐτῷ διδόμενον ἀπώσασθαι, τοῦτο δὲ

¹ Ms. ὑφώρομένη.

² Ms. προσετίθοντο.

καὶ ποιήσωμεν καὶ ψηφισώμεθα τὸν ἄνδρα ἱσαπόστολον καλεῖσθαι. Καὶ γὰρ μᾶλλον τοῦτο αἱ πράξεις διδάσιν αὐτῷ. Οὐδὲν γὰρ ἴσμεν μετὰ τοὺς κορυφαίους ἀποστόλους τοσαύτην γῆν καὶ θάλασσαν περιελθόντα ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀδελφῶν ».

111. Ἐπαινεσάντων δὲ πάντων καὶ ἀποδεξαμένων τὸν λόγον, ⁵ παρευθὺ ἱσαπόστολον ἐψηφίσαντο τὸν ἅγιον Ἀβέρκιον καλεῖσθαι. Καὶ ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου ταύτης ἔτυχε τῆς ἐπωνυμίας.

112. Ὑποστρέψας οὖν πάλιν τὴν αὐτὴν ὁδὸν καὶ γενόμενος ἐν ἑκα(f. 303 r°)τέρᾳ Κιλικίᾳ καὶ ἐν τῇ Λυκαονίᾳ καὶ Πισιδίᾳ, κάκει ὁμοίως ὡς ἀπόστολος Χριστοῦ ὑποδεχθεὶς ὑπὸ τῶν τὰ τοῦ ¹⁰ Χριστοῦ φρονούντων, ἦλθεν εἰς Σύναδα τὴν μητρόπολιν τῆς μικρᾶς λεγομένης Φρυγίας. Κάκει ἀναπαύσας ἑαυτὸν καὶ ξενισθεὶς οὐκ ὀλίγας ἡμέρας ὑπὸ τῶν ἐκεῖσε Χριστιανῶν, ἐξώρμησεν εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ.

113. Καὶ παρελθὼν διὰ χωρίου καλουμένου Αὐλῶνος ἐκαθέσθη ¹⁵ ἐπὶ πέτρας πλησίον τοῦ αὐτοῦ χωρίου. Τῶν δὲ ἀγροίκων, θέρους ὥρα καὶ ἀνέμου αἰσίου πνέοντος, λικνώντων τὰ γενήματα, ἐπιφορος ὢν ὁ ἄνεμος τὸν κονιορτὸν τῶν γενημάτων εἰς τὴν ὄψιν τοῦ ἁγίου Ἀβερκίου ἔφερεν. Αὐτοῦ δὲ τοὺς γεωργοὺς αἰτήσαντος ἐνδοῦναι πρὸς βραχύ, οὐχ ὑπήκουσαν διὰ ἀγροικίαν, ἀλλ' ἐπὶ πλέον ²⁰ τῷ εὐκαίρῳ ἀνέμῳ χρῆσάμενοι, τῷ ἔργῳ προσεῖχον.

114. Τοῦ δὲ ἁγίου προσευξαμένου καὶ παύσαντος τοῦ ἀνέμου, οἱ ἀγροικοὶ ἄνθρωποι εἰς ἄριστον ἐτράπησαν. Διψήσας οὖν ὁ ἅγιος ἤτησεν αὐτοὺς ὕδωρ ἐπιδοῦναι αὐτῷ. Οἱ δὲ μετὰ τῆς ἀγροικίας καὶ μισοξενίας προσλαβόμενοι, ἀπεκρίναντο μὴ σχολάζειν, μηδὲ ²⁵ γὰρ δύνασθαι ἔλεγον δι' ἓνα γέροντα καταλιμπάνειν τὴν τράπεζαν. Κατα(f. 303 v°)γνοὺς οὖν ὁ ἅγιος τῆς τοσαύτης αὐτῶν σκληρότητος, προσεύξατο τῷ Θεῷ τὴν ἀχόρτασίαν παρασχεθῆναι αὐτοῖς, ὅπερ μέχρι τῆς σήμερον, ὡς λέγεται, διέμεινεν εἰς αὐτούς.

115. Ἀναστὰς οὖν ἀπὸ τῆς πέτρας καὶ τῇ πορείᾳ χρῆσάμενος κατέλαβε τὴν πόλιν αὐτοῦ. Μαθόντες δὲ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ, πάντες οἱ ἀδελφοὶ συνέτρεχον μετὰ σπουδῆς ἐπιθυμοῦντες ἰδεῖν τὸ τίμιον αὐτοῦ πρόσωπον καὶ τῆς φωνῆς αὐτοῦ ὑπακοῦσαι.

116. Ὅχλου οὖν πολλοῦ ὑπαντήσαντος αὐτῷ, αὐτὸς μὲν πάντας ἡσπάσατο καὶ εὐλόγησεν. Ἐκεῖνοι δὲ μετὰ χαρᾶς καὶ βοῆς ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος ἐδόξαζον τὸν Θεὸν καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν παρεσχηκότα αὐτοῖς θεάσασθαι τὴν τιμίαν
5 καὶ ἁγίαν ὄψιν αὐτοῦ. Καὶ οὕτω πάντες μετὰ τιμῆς παρέπεμψαν αὐτόν ὡς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

117. Καὶ ἀπὸ τότε μετὰ παρρησίας πολλῆς ἐδίδασκε καὶ ἐβάπτισε πάντας τοὺς προσερχομένους τῷ Χριστῷ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Συνέταξε
10 δὲ καὶ βιβλίον διδασκαλικὸν πάνυ ὠφέλιμον πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας, ὅπερ καὶ παρέδωκε τοῖς πρεσβυτέροις αὐτοῦ καὶ διακόνους.

118. Καὶ περιῆγε τὴν χώραν πᾶσαν θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν (f. 304 r°) καὶ δαίμονας ἀποδιώκων ἀπὸ τῶν ἐνοχλουμένων ὑπ' αὐτῶν. Συνέβη οὖν αὐτόν ἐν μιᾷ
15 ἡμέρᾳ γενέσθαι εἰς ὄρος ὑψηλόν, ὅπερ ἐστὶν ἀντικρὺ τῆς πόλεως Λυσίας. Καὶ διψήσαντος αὐτοῦ τε καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, κλίνας τὰ γόνατα προσεύξατο καὶ εὐθέως ἀνέβλυσε πηγὴ ὕδατος καθαρῷ καὶ πάντες οἱ διψῶντες ἐξ αὐτοῦ ἔπιον καὶ ἐχορέσθησαν. Ὁ δὲ τόπος ἐκεῖνος ἀπὸ τότε τόπος γονυκλισίας ἐκλήθη.

20 119. Ὑποστρέψαντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, οὐ πολλῶν ἤδη διελθουσῶν ἡμερῶν, εἶδε πάλιν τὸν Κύριον λέγοντα αὐτῷ· « Ἀβέρchie, πίστε μου θεράπον¹, ἤγγικεν ὁ καιρὸς εἰς τὸ ἀναπαυθῆναί σε τῶν πολλῶν σου πόνων ».

120. Διυπνισθεὶς οὖν καὶ ἐξηγησάμενος τοῖς ἀδελφοῖς τὸ
25 ὅραθ' ἐν αὐτῷ καὶ συννόησας, ὅτι τὴν τελευταίην αὐτῷ προδεδήλωκεν ὁ Κύριος, κατεσκεύασεν ἑαυτῷ τύμβον ἰσοτετράμονον καὶ τὸν βωμόν, ὃν κατὰ πρόσταξιν αὐτοῦ ὁ δαίμων ἤγαγεν ἀπὸ τῆς Ρώμης, ἔστησεν ἐπάνω αὐτοῦ τοῦ τύμβου, ἐγχαράξας εἰς αὐτόν θεόπνευστον ἐπίγραμμα τοῖς μὲν ἁγίοις τοῦ Χριστοῦ δού-
30 λοις νοούμενον, τοῖς δὲ ἀπίστοις μὴ γινωσκόμενον, ἔχον αὐταῖς λέξεσιν οὕτως·

121. « Ἐκ² τῆς πόλεως πολίτης τοῦτ' ἐποίησα

¹ Ms. Θεράπων.

² Ἐκλεχτῆς ne s'y trouve pas.

ζῶν, ἔν' ἔχω καιρῷ σώματος ἐνθάδε ¹ θέσιν.
 Τοῦνομα ² Ἀβέρκιος ὁ ὢν (f. 304 v°) μαθητῆς ³ ποιμένος ἀγνοῦ
 ὃς βόσκει προβάτων ἀγέλας ὄρεσι πεδίοις τε·
 ὀφθαλμοὺς ὃς ⁴ ἔχει μεγάλους πάντα ⁵ καθορῶντας.
 Οὗτος γὰρ μ' ἐδίδαξε τὰ ζωῆς ⁶ γράμματα πιστά. 5
 Εἰς Ῥώμην ὃς ἐπεμψεν ἐμέ ⁷ βασιλείαν ἀθροῆσαι
 καὶ βασιλίσσαν ἰδεῖν χρυσόστολον (χρυσοπέδιλον).
 Λαὸν δ' εἶδον ἐκεῖ, λαμπράν σφραγίδα ⁸ ἔχοντα
 Καὶ Συρίης παιδῶν χώρας ⁹ εἶδον· καὶ ἄστεα πάντα Νίσιβιν
 Εὐφράτην διαβάς, πάντας δὲ ἔσχον συνομηγύρους ¹⁰. 10
 Παῦλον ἔσωθεν· ¹¹ πίστις δὲ παντὶ ¹² προῆγε
 Καὶ παρέθηκε ¹³ τροφὴν παντὶ ἰχθὺν ἀπὸ πηγῆς
 παμμεγέθη, καθαρὸν, ὃν ἐδράξατο Παρθένος ἀγνή·
 καὶ τοῦτον ἐπέδωκε φίλοις ἐσθίειν διὰ παντός,
 οἶνον χρηστὸν ἔχουσα, κέρασμα διδοῦσα μετ' ἄρτου. 15
 Ταῦτα παρεστῶς εἶπον Ἀβέρκιος ὧδε γραφῆναι·
 ἐβδομηκοστὸν ἔτος καὶ δεύτερον ἦγον ἀληθῶς.
 Ταῦθ' ὁ νοῶν εὕξαιτο ὑπὲρ Ἀβερκίου ¹⁴.
 Οὐ μέντοι τύμβον ἑτερόν τις ἐμοῦ ¹⁵ ἐπάνω θήσει.
 Εἰ δ' οὖν, Ῥωμαίων ταμείῳ θήσει δισχίλια χρυσᾶ ». 20
 (καὶ χρηστῇ πατρίδι Ἱεραπόλει χίλια χρυσᾶ ¹⁶).

¹ Variante dans *Dict. d'Arch. et de lit.* ἐνθα. C'est avec ce *dict.* que nous comparons ce texte.

² οὔνομα.

³ ὢν ὁμαθητής.

⁴ Ms. οὖς.

⁵ πάντη (Leclercq).

⁶ τὰ ζωῆς manque.

⁷ ἐμέν.

⁸ σφραγεῖδαν.

⁹ πέδον εἶδα.

¹⁰ πάντη δ' ἔσχον συνομίλους.

¹¹ Παῦλον ἔχον ἐπο...

¹² πάντη.

¹³ παρήθηκε.

¹⁴ πᾶς ὁ συνοδός.

¹⁵ οὐ μέντοι τύμβῳ τις ἐμῷ ἑτερόν τινα θήσει.

¹⁶ Ms. manque.

122. Τοῦτο οὖν πράξας καὶ συναγαγὼν τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακόνους τῆς ἐκκλησίας καὶ τινὰς τῶν ἀδελφῶν, εἶπε πρὸς αὐτούς· « Τεκνία μου, ἐγὼ μὲν, ὡς ὁ Κύριός μοι ἐνεφάνισε, μεθίσταμαι. Ὑμεῖς δὲ βουλευσασθε ¹ περὶ ἐπισκόπου ».

5 123 (f. 305) Καὶ πρὸς ἑαυτοὺς οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες μικρὰ διαλεχθέντες, ἐπελέξαντο τὸν ἀρχυπρεσβύτερον ὀνόματι καὶ αὐτὸν Ἀβέρκιον. Ἐπαινέσας οὖν τὴν προβολὴν αὐτῶν ὁ ἅγιος, ἐπέθηκεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας. Καὶ ἐπευξάμενος καὶ εὐλογήσας αὐτὸν οὐ μετὰ πολλὰς ὥρας, παρα-
10 καθεζομένων πάντων, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὰς χεῖρας ἐκτείνας εἶπεν· « Εὐχαριστῶ σοι, Κύριέ μου Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ μέχρι τῆς σήμερον διαφυλάξας τὸν δοῦλόν σου καὶ ἀξιώσας με εἰς τὴν πόλιν σου, ἣν ἐκέλευσας ἐπισκοπεῦν με μεταστῆναι τοῦ προσκαίρου τοῦδε βίου. Καὶ εἴη τὸ ὄνομά σου δεδοξασμένον εἰς
15 τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν ». Καὶ πάντων τῶν παρεστώτων τὸ « Ἀμήν » ἐπευφημησάντων, παρέδωκε τὸ ἅγιον αὐτοῦ πνεῦμα τοῖς ἁγίοις ἀγγέλοις.

124. Ἐπιμελησάμενοι οὖν οἱ παρεστώτες τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὡς ἦν δυνατόν, ἔθαψαν εἰς τὸν τύμβον, ὃν, ὡς προείρηται, κατεσκεύασεν ἑαυτῷ. Ἐτελειώθη δὲ ὁ ἅγιος Ἀβέρκιος κατὰ Ῥωμαίους μηνὶ Ὀκτωβρίῳ, εἰκάδι δευτέρᾳ. Καὶ ὑποστρέψαντες πάν-
20 τες οἱ ὄχλοι τῶν χριστιανῶν εἰσῆγαγον, ὃν ἐψηφίσαντο ἐπίσκοπον, εἰς τὴν ἐκκλησίαν (f. 305 v°) τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐκάθισαν αὐτὸν εἰς τὸν τίμιον θρόνον τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ ἁγίου καὶ ἱσαποστόλου
25 Ἀβερκίου, δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεὸν καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἀγίῳ καὶ ζωοποιῷ Πνεύματι, δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς σύμπαντας αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.